

Innehållsförteckning

SJÄLVVÄRDERING AV KVALITETSARBETET VID HÖGSKOLAN I GÄVLE.....	1
1. INLEDNING.....	1
2. SYSTEMATISKT KVALITETSARBETE	2
<i>Högskolans kvalitetsutvecklingsprogram</i>	2
<i>Högskolans vision och kvalitetsmål</i>	3
<i>Delaktighet och ansvar</i>	3
<i>Årliga uppföljningar</i>	3
<i>Några resultat av kvalitetsarbetet</i>	3
<i>Högskolans kvalitetssäkringssystem</i>	4
<i>Det systematiska kvalitetsarbetet</i>	5
3. REGELBUNDET ÅTERKOMMANDE GRANSKNING OCH REVIDERING AV UTBILDNING	5
<i>Forsknings- och utbildningsstrategier</i>	5
<i>Programorganisationen</i>	5
<i>Granskning av utbildningar</i>	6
<i>Revidering av utbildningar</i>	6
<i>Inrättande och avveckling av utbildningar</i>	6
<i>Granskning och revidering av kurser</i>	7
4. BEDÖMNING OCH EXAMINATION AV STUDERANDE	8
<i>Lokal examensordning</i>	8
<i>Högskolans riktlinjer för examination</i>	8
<i>Examinationsformer</i>	8
<i>Betygssystem, betygssättning, kravnivåer</i>	8
<i>Strategier för likvärdig bedömning</i>	9
5. PERSONALENS KOMPETENS OCH MÖJLIGHETER TILL KOMPETENSUTVECKLING	10
<i>Strategisk kompetensförsörjning</i>	10
<i>Rekrytering och anställning</i>	10
<i>Högskolepedagogisk utbildning</i>	11
<i>Lärarkapacitet och kompetensutveckling</i>	11
6. LÄRANDEMILJÖ, RESURSER OCH STÖD TILL DE STUDERANDE	12
<i>Campusområdet</i>	12
<i>Distansutbildning och flexibel utbildning</i>	12
<i>Högskolebiblioteket och Learning Center</i>	13
<i>Resurser och stöd till de studerande</i>	14
7. SYSTEMATISK INSAMLING AV INFORMATION OM UTBILDNINGARNAS KVALITET	15
<i>Övergripande</i>	15
<i>Den centrala nivån</i>	15
<i>Institutionsnivån</i>	16
<i>Biblioteket</i>	16
<i>Förvaltningen</i>	16
<i>Utvecklingsbehov</i>	17
8. INFORMATION TILL ALLMÄNHETEN	17
<i>Några förutsättningar</i>	17
<i>Information om utbildningar, rekrytering</i>	18
<i>Studentintroduktion</i>	19
<i>Övrigt</i>	19
9. SAMMANFATTNING OCH AVSLUTANDE KOMMENTAR	19
10. BILAGEFÖRTECKNING.....	21
FÖRDJUPNINGSMILJÖ I: INSTITUTIONEN FÖR MATEMATIK, NATUR- OCH DATAVETENSKAP.....	22
FÖRDJUPNINGSMILJÖ II: MASTERSPROGRAMMET I ELEKTRONIK	25

Självvärdering av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Gävle

1. Inledning

Högskolan i Gävle bildades som en regional högskola 1977 med bas i Lärarhögskolan och Förskoleseminariet i Gävle och med en ambition att bygga upp tekniska utbildningar i Sandviken. Gävleborgsregionen kännetecknades då, och gör så fortfarande i stor utsträckning, av ett antal stora och framgångsrika företag i de svenska basnäringarna inom skogsområdet och bergsindustrin. Ända sedan tillkomsten har det omgivande samhället knutit stora förhoppningar till Högskolans förmåga att genom sin utbildning bidra med kompetent arbetskraft, och senare också genom forskningsverksamheten, medverka till en utveckling av länets näringar och nya verksamheter. Utbildningsnivån i länet har också höjts, men är fortfarande lägre än i andra regioner i landet.

Högskolans utbildning har sin bas i professionsutbildningarna. Lärarutbildningen i Gävle har en hundraårig historia och omfattar alla nivåer av lärarutbildning. Ekonom- och ingenjörutbildningarna har vuxit sig starka och 1999 övertog Högskolan ansvaret för sjuksköterskeutbildningen, som senare kompletterats genom en egen examensrätt för socionomutbildning. Utbildningsutbudet innefattar därutöver ytterligare utbildningar inom de humanistiska och samhällsvetenskapliga områdena och på senare år har tillkommit utbildningar med påtagliga designinslag.

Verksamheten samlades 1994 till det nya Campusområdet i Gävle, som kommit att innebära en god och vacker studie- och arbetsmiljö för studenter, lärare och övrig personal. Samtidigt inleddes en satsning på distansutbildning som år 2008 omfattade 37 procent av helårsstudenterna.

Högskolestyrelsen fastställde en vision 1999, *Vision för Högskolan i Gävle* [36], dnr 10-918/98. I visionen formulerades utvecklingsambitioner och grundläggande kvalitetsaspekter för utbildningen, forskningen och samverkan. Utvecklingen skulle leda fram till Högskolans mål att bli universitet.

Högskolan övertog år 2000 ansvaret för den tidigare KTH-institutionen Byggd Miljö i Gävle, som bedrev teknisk forskning inom byggnadsområdet. Samtidigt tillkom en forskarskola med samma namn i samarbete mellan Högskolan och KTH. År 2003 övertog Högskolan från Arbetslivsinstitutet ansvaret för forskningen inom Belastningsskadeprogrammet. Båda dessa händelser har fått stor betydelse för den fortsatta utvecklingen. Högskolans forskningsanslag mer än fördubblades och Högskolans profilering grundlades härigenom. Mot denna bakgrund lämnade Högskolan i september 2003 in sin ansökan till regeringen om rätten att examinera forskare inom vetenskapsområdet teknik. Ett drygt år senare, i november 2004, lämnades motsvarande ansökan om vetenskapsområdet humaniora - samhällsvetenskap. Även om dessa ansökningar inte lett till det uppsatta målet så innebar arbetet ett ökat fokus på kvaliteten i Högskolans verksamhet, såväl avseende forsknings- och utbildningsmiljöerna, som utbildningens forskningsanknytning och forskningens profilering. I samma anda förändrades också Högskolans nämndorganisation fr.o.m. 2003. En lärarutbildningsnämnd hade tillkommit 1 juli 2001 och nu skapades två utbildnings- och forskningsnämnder för naturvetenskap och teknik respektive för humaniora och samhällsvetenskap inklusive vårdområdet. Nämnderna fick inom sina respektive områden ansvar för utbildningsprogrammen och för fördelning av forskningsmedlen. Nämnderna tilldelades därigenom en viktig roll för kvaliteten i Högskolans verksamhet.

När universitetsmålet inte längre framstod som nåbart förändrades Högskolans strategiska verksamhetsmål i detta avseende fr.o.m. 2006 till att gälla fortsatt utveckling av samarbetet med andra lärosäten för att utveckla utbildningen på den avancerade nivån och Högskolans roll i forskarutbildningen. I detta syfte har ett avtal om samarbete träffats med Uppsala universitet i början av 2008. Utöver de formaliserade samarbetena med KTH och Uppsala universitet samarbetar Högskolan också främst med universitetet i Linköping, med Umeå universitet och med Mittuniversitetet.

Den organisatoriska basen i Högskolans kärnverksamhet är ämnesavdelningen, som samlar lärare inom en eller flera discipliner till grupper med ansvar för utveckling och för genomförandet av utbildningen och forskningen. Ämnesavdelningarna är sammanfogade till sex institutioner, nämligen institutionerna för ekonomi, för humaniora och samhällsvetenskap, för matematik, natur- och datavetenskap, för pedagogik, didaktik och psykologi, för teknik och byggd miljö samt för vårdvetenskap och sociologi. Högskolan har därutöver två forskningsenheter, Centrum för belastningsskedeforskning och GIS-institutet (Geografiska InformationsSystem). Högskolan har ett bibliotek, det administrativa stödet är organiserat dels i en gemensam

förvaltning, dels i institutionskanslier, och på den centrala nivån finns ett utbildnings- och forskningskansli, som beredningsorgan till utbildnings- och forskningsnämnderna och som ledningsorgan för utbildningsprogrammen.

Efter en stark utvecklingsperiod under senare delen av 90-talet minskade antalet studenter fr.o.m. 2006. Utvecklingen har lett till besparingsåtgärder och anpassning av utbildningsutbud och ekonomi, som också innefattat uppsägning av personal. Högskolans nya rektor Maj-Britt Johansson, som tillträdde 1 juli 2008, har mot denna bakgrund igångsatt ett omfattande förändringsarbete, som involverat de anställda i olika arbetsgrupper och extern värdering. Arbetet syftar till att formulera en ny vision och nya mål för verksamheten samtidigt som organiseringen omprövas i grunden. Avsikten är att utbildnings- och forskningsstrategierna skall främjas och profileringen förtydligas. Profilerna Byggd miljö och Hälsofrämjande arbetsliv kan komma att förenas under devisen "Hållbar livsmiljö för människan". Ambitionen är också att Högskolan skall skapa bärkraftiga enheter såväl ur kvalitets- som ekonomisk synpunkt.

Högskolans styrning och ledning har utvecklats sedan mitten av 90-talet. Först utvecklades en verksamhetsplanerings- och budgeteringsmodell, som tillämpas fortfarande. Modellen bygger på intäktsstyrning av institutionerna och innebär en hög grad av decentralisering av ansvaret till institutionerna för genomförandet av kärnverksamheten. Ledningsmodellen kompletterades fr.o.m. 2004 med verksamhetsuppdrag, som är en överenskommelse mellan rektor och enhetschef – d.v.s. prefekt, föreståndare, förvaltningschef och bibliotekschef – om viktigare uppgifter under det aktuella året, som senare följs upp och rapporteras till rektor efter årets slut. Av olika skäl har modellen inte upprätthållits fullständigt och konsekvent de senaste åren.

Högskolan inledde tidigt under 90-talet ett arbete för att utveckla miljöområdet. Ett miljöråd bildades som i hög grad präglades av ett stort engagemang från ett antal anställda. Ett mer systematiskt arbete på miljöområdet ledde 2004 fram till att Högskolan och miljöledningssystemet är miljöcertifierat, *Policy för miljö och hållbar utveckling* [26], dnr 101-185/05. Erfarenheterna av detta arbete är, utöver på sakområdet i sig, också intressanta för den fortsatta utvecklingen av systematiken på kvalitetsområdet.

Det mera fokuserade kvalitetsarbetet inleddes 1996 inför Högscoleverkets första lärosätessvärdering. En självvärdering genomfördes 1999 inför Högscoleverkets andra granskning. Högskolan har därefter arbetat med treåriga kvalitetsutvecklingsprogram. Under perioden 2003-2005, *Kvalitetsutvecklingsprogram* [1a], dnr 10-1562/02, inriktades kvalitetsarbetet mot fyra prioriterade områden och styrdes av cirka 30 övergripande kvalitetsmål. Uppföljning av kvalitetsarbetet gjordes mot dessa mål och med hjälp av indikatorer. Kvalitetsarbetet för denna period finns dokumenterat i såväl årliga resultatredovisningar, *Redovisning av kvalitetsarbetet 2003* [1b], *Redovisning av kvalitetsarbetet 2004* [1c], *Redovisning av kvalitetsarbetet 2005* [1d] som i ett sammanfattande bokslut, *Bokslut för Högskolans kvalitetsarbete 2003-2005* [1e], dnr 10-1562/02. Även en jämförande studie avseende 2003 och 2004 års indikatorer, *Indikatorer 2003 och 2004 – en jämförelse mellan de båda åren* [1f] har varit föremål för diskussion i Högskolans ledningsgrupp. Vid Högscoleverkets kvalitetskonferens i Malmö 2003 genomförde Högskolan en workshop om framtagandet av programmet, *Allas delaktighet – om förankring av ett kvalitetsutvecklingsprogram* [1g]. För perioden 2006-2008, *Kvalitetsutvecklingsprogram 2006-2008* [2a], dnr 10-285/06, ändrades inriktningen av kvalitetsarbetet mot färre övergripande mål och med större betoning av resultat. Begreppet kvalitets-säkring fick även större genomslag i Högskolans kvalitetsarbete. En gemensam resultatredovisning för denna period finns för närvarande för åren 2006, *Redovisning av kvalitetsarbetet 2006* [2b], dnr 10-285/06 och 2007, *Redovisning av kvalitetsarbetet 2007* [2c], dnr 10-285/06. En komplettering kommer senare att ske med pågående *Redovisning av kvalitetsarbetet 2008* [2d], dnr 10-285/06.

2. Systematiskt kvalitetsarbete

Högskolans kvalitetsutvecklingsprogram

Högskolans kvalitetsarbete stöds som ovan nämnts av treåriga program. Nuvarande program, *Program för kvalitetsarbetet 2009-2011*[3], dnr 10-1133/8, utgår från Högskolans vision, författningskrav på verksamheten, mål och uppdrag givna i regleringsbrev, Bolognaprocessens grundläggande element och gemensamma referensramar för kvalitets-säkring samt erfarenheter av tidigare program. Genom programmet fastställs de övergripande kvalitetsmålen, ansvarsförhållanden, en gemensam process och gemensamma riktlinjer för kvalitetsarbetet. Genom mål- och processtyrningen pekas inriktningen av kvalitetsarbetet ut på ett

vägledande sätt, utan att i detalj styra kvalitetsarbetets utformning; *frihet ges därigenom varje organisatorisk enhet att själv utforma sitt kvalitetsarbete*, med utgångspunkt i den egna verksamhetens behov och särart. I riktlinjerna beskrivs omfattningen av kvalitetsarbetet – Högskolans tre huvuduppgifter samt administrativ, stödjande och beredande verksamhet –, olika steg i den gemensamma processen samt hur rutinerna för kvalitetssäkring kan användas. Riktlinjerna anger också hur den årliga redovisningen av kvalitetsarbetet skall utformas, med resultat, effekter och kvalitetsförbättrande åtgärder som ledord.

Högskolans vision och kvalitetsmål

Högskolans vision fokuserar ett antal kvalitetsrelaterade faktorer, däribland utbildningens forskningsanknytning och tillgänglighet genom distansutbildning samt en ständig förbättring och utveckling av utbildningsutbud, pedagogik och lärande. Verksamheten har förankring i omvärlden genom ett nära samarbete med det omgivande samhället och genom en nära kontakt med vetenskapssamhället. Ett väl fungerande administrativt stöd och ett utvecklat bibliotek bidrar till en effektiv verksamhet. Med utgångspunkt i visionen har Högskolan fastställt *fyra övergripande kvalitetsmål, som inriktas mot förnyelse i grundutbildningen, studenternas och arbetsmarknadens behov av kunskap och kompetens, exponering och bedömning av forskning samt effektivitet, tillgänglighet och service*. Det finns en tydlig koppling mellan vision och kvalitetsprogram och samtliga organisatoriska enheter och all personal vid Högskolan berörs av något eller några av dessa mål.

Delaktighet och ansvar

Viktiga ledord för att skapa en god kvalitetskultur är *allas delaktighet* och *ständig förbättring*. Delaktighet innebär både att delta i och ha inflytande över kvalitetsarbetet men också skyldighet och ansvar för var och en att reflektera över sin egen del i kvalitetsarbetet och hur man själv kan bidra till kvalitetsutveckling. Genom att ständigt förbättra och utveckla kvaliteten (*kvalitetsutveckling*) och samtidigt säkerställa och upprätthålla uppnådd kvalitet inom utbildningar och därtill angränsande områden (*kvalitetssäkring*), vill Högskolan driva en verksamhet som uppfyller givna krav och förväntningar på god kvalitet.

Även om strävan är att engagera alla medarbetare i kvalitetsarbetet har Högskolan noga angivit ansvarsfördelningen för kvalitetsarbetet. Det följer av den ansvars- och beslutsordning, som beskrivs i Högskolans organisationsdokument *Högskolan i Gävle, Organisation, Ansvarsfördelning och Beslutsordning* [15], dnr 10-1629/00. Kvalitetsarbetet leds av rektor. Utbildnings- och forskningsnämnderna har övergripande ansvar för viktiga kvalitetsaspekter på utbildningen och forskningen samt har ett särskilt ansvar för utbildningsprogrammen och för användningen av forskningsmedlen och för forskningens profilering. Prefekter och institutionsstyrelser ansvarar för utbildningen på kursnivån och kvaliteten i genomförandet av utbildningen och forskningen. Föreståndare och styrelse för forskningsenheterna har motsvarande ansvar för sin verksamhet. Förvaltningschefen har övergripande ansvar för kvaliteten i administrationen och det gemensamma stödet till studenterna. Bibliotekschefen har ansvar för kvaliteten i bibliotekets verksamhet och för stödet till distansutbildningen.

Högskolans ledningsgrupp har en nyckelroll i ledningen och samordningen av kvalitetsarbetet. I ledningsgruppen ingår förutom rektor och prorektor samtliga chefer direkt underställda rektor samt studentkårens ordförande. För att kvalitetsarbetet skall stå mitt i Högskolans verksamhet har ledningsgruppen givits ansvaret som kvalitetsgrupp. Genom ledningsgruppen har rektor kontakt med alla i organisationen.

Årliga uppföljningar

Kvalitetsarbetet följs upp årligen och redovisas efter de övergripande kvalitetsmålen. Uppnådda resultat och genomförda åtgärder är i centrum för redovisningen. Underlaget sammanställs till en för Högskolan gemensam rapport som behandlas i ledningsgruppen och som också redovisas för Högskolestyrelsen. Rapporten används också som underlag för planering av kvalitetsarbetet. Till följd av det delegerade ansvaret för kvalitetsarbetet åligger det cheferna och enheterna att göra egna analyser, planera och genomföra åtgärder i den egna verksamheten. Iakttagelser från rapporteringen kan också ligga till grund för specifika verksamhetsuppdrag till de olika enheterna. Kvalitetsarbetet redovisas tämligen utförligt även i Högskolans årsredovisningar, *Årsredovisning 2006* [38], *Årsredovisning 2007* [39] och *Årsredovisning 2008* [40].

Några resultat av kvalitetsarbetet

Från redovisning av kvalitetsarbetet för 2007 [2c] framgår bl.a. följande resultat:

Förnyelsen i grundutbildningen tar sig uttryck i dels den pågående Bolognaanpassningen, dels i en förnyelse av kurser och utbildningsprogram, föranledd av behov och önskemål från studenter och arbetsmarknad. Pedagogiska diskussioner kring lärandemål, examinationsformer och betygskriterier utgör en pådrivande kraft till förnyelse. Vidareutveckling av problembaserad och projektbaserad pedagogik ger de studerande ökade möjligheter att självständigt planera och genomföra sina studier i en miljö som efterliknar den som finns i arbetslivet. Det finns flera exempel på att ett ökat samarbete över institutionsgränser resulterat i nya och reviderade kurser, gemensam ansökan om examensrätt samt ett effektivare sätt att planera undervisningen, så att bästa kompetens nyttjas. Fokus har ökat på internationella studenter och avspeglar sig i nya utbildningar med internationell inriktning. Detta tillsammans med satsning på breddad rekrytering i övrigt ger en bredare bas av studenter och stimulerar och bidrar till ökat samarbete över ämnesgränser.

Branschråd och kontaktpersoner för uppdragsutbildning ger en mer direkt kunskap om *såväl studenternas som arbetsmarknadens behov av utbildning och kompetens*. Adjungerade adjunkter tillgodoser ett behov av arbetslivsförankring och yrkeserfarenhet för såväl studenter som lärare på Lärarprogrammet. Motsvarande funktion har kliniska adjunkter inom vårdprogrammen. Genom kontaktföretag i den näringslivsintegrerade utbildningen och den planerade Coop-utbildningen (en form av arbetslivsintegrerad utbildning) kan studenterna få goda kontakter på arbetsmarknaden redan under sin studietid. Den nära företagsanknytningen uppfattas som positiv både av studenter och företagsrepresentanter.

Målet att *öka exponeringen för vetenskapssamhällets kvalitetsbedömning av forskningen* uppnås främst genom publicering av vetenskapliga artiklar och deltagande i vetenskapliga konferenser. De publikationer som presenteras i nationella och internationella vetenskapliga tidskrifter och de doktorsavhandlingar som läggs fram utgör tillsammans med forskningsmedelsansökningar en grund för vetenskapssamhällets granskning och kvalitetsbedömning, som i sin tur bidrar till att Högskolans synlighet i det nationella och internationella akademiska och anslagsbeviljande systemet ökar. Vid prioritering av ansökningar om forskar- och forskarutbildningsmedel utgör peer-review-granskningar ett inslag.

Det finns många exempel på hur *effektivitet, tillgänglighet och service främjas*. Vidareutbyggnad av webb-baserade tjänster avlastar administrationen och ökar tillgängligheten. Ändrade lokaldispositioner effektiviserar samarbete och sambruk av lokaler. Nya budget- och redovisningssystem ger bättre prognoser och uppföljning. Ett nytt löne- och personaladministrativt system minskar det administrativa arbetet och ger snabbare information. Uppdaterade bibliotekssystem ökar tillgänglighet till och sökbarhet av uppsatser, rapporter och skriftserier och minskar det manuella arbetet och lagringsbehovet. Ändrade arbetssätt och rutiner bidrar till bättre kvalitet i ärendeberedning och beslut. Studentcentrum har tillförts nya kompetenser genom medverkan av t.ex. institutioner, lärarutbildningskansliet, studentombud, Learning Center; ”en-dörr-in” konceptet kommer på sikt att tillämpas fullt ut. Kiosk datorer för självhjälp ger studenterna möjlighet att hämta datorkonton och söka information utan inloggning. Genom olika utbyggnader av datorer och datanät förbättras service och tillgänglighet för användarna.

Högskolans kvalitetssäkringssystem

I februari 2008 gav rektor kvalitetsgruppen uppdraget att genomföra en kartläggning av de rutiner och nyckeltal som används på Högskolan för att säkra kvaliteten och sammanställa dessa till ett gemensamt dokument, *Högskolans system för kvalitetssäkring* [4], dnr 10-140/08. Därmed har ytterligare ett steg tagits mot ett mer systematiskt kvalitetsarbete. Kvalitetssäkringssystemet utgörs av dokumenterade rutiner för hur kvaliteten skall säkras inom olika delar av verksamheten. En rutin är i detta sammanhang en regelbundet återkommande aktivitet för att säkra kvaliteten och kan utgöras av allt från enkla arbetsrutiner i det dagliga arbetet, handböcker eller instruktioner för stöd i t.ex. ärendehandläggning till mer omfattande och planerade rutiner för kvalitetssäkring av t.ex. utbildningsprogram, service och tillgänglighet. Systemet består av delar från alla institutioner, Centrum för belastningsskadeforskning, utbildnings- och forskningskansliet/nämnder, förvaltningen och biblioteket. Samtliga personalgrupper omfattas och varje organisatorisk enhet svarar själv för att ta fram och underhålla sina egna rutiner.

Kartläggningen under 2008 har resulterat i en omfattande beskrivning av rutiner som är relevanta för att säkerställa och följa upp kvaliteten i verksamhetens alla delar. Rutinerna är sammanställda utifrån de sju kvalitetsaspekterna i ENQAs standard för utvärdering av kvalitet. Sammanställningen ger en god bild av rådande läge. Arbetet återstår dock att fullfölja dokumentationen av rutinerna och en genomgång av materialet

väcker frågan om urval och ytterligare standardisering av de viktigaste rutinerna för att säkra och följa upp kvaliteten i verksamheten.

Det systematiska kvalitetsarbetet

Det gällande kvalitetsprogrammet har en utpräglat systematisk ansats och behandlar både systemet för att utveckla kvaliteten och systemet för att säkra kvaliteten samt uttalar ett ansvar för olika organ i Högskolan, för cheferna och eftersträvar ett stort engagemang bland medarbetarna. Erfarenheterna av programmen är övervägande goda. Programmen bidrar till att kvalitetsfrågorna får en större tyngd och aktualitet i verksamheten och samlar Högskolan kring gemensamma kvalitetsmål och arbetssätt. Den nu genomförda självvärderingen har givit ett omfattande underlagsmaterial från Högskolans alla enheter.

Den årliga planeringen av kvalitetsarbetet sker ännu väsentligen parallellt med ordinarie verksamhetsplanering, men planerna integreras på olika sätt inom institutionerna, forskningsenheterna, i förvaltningen och i biblioteket i den enhetsvisa verksamhetsplaneringen. Samtidigt utvecklar nämnderna och utbildnings- och forskningskansliet sitt ansvar för Högskolans kvalitet. På sikt är avsikten att kvalitetsarbetet inklusive planering och uppföljning till alla delar skall integreras i och utgöra en naturlig del av Högskolans verksamhetsplanering och verksamhetsutveckling.

Det finns dock anledning att överväga och utveckla kompletterande och delvis nya vägar att förbättra och effektivisera Högskolans kvalitetsarbete samt säkerställa dess resultat. Det gäller uppföljning och granskning av det årliga resultatet av arbetet med att utveckla kvaliteten och uppfyllelsen av kvalitetsmålen. Det gäller också i hög grad fortsatt arbete avseende rutinerna och uppföljningen i systemet för kvalitetssäkring. Ett viktigt mål blir då att förenkla kvalitetssäkringen genom större samordning mellan enheterna och standardisering av rutiner inte minst för att förenkla ledningens uppföljning av läge och resultat i det samlade kvalitetsarbetet.

3. Regelbundet återkommande granskning och revidering av utbildning

Forsknings- och utbildningsstrategier

Högskolan avser under perioden 2009-2012 att koncentrera sin forskning inom de två områdena *Byggd miljö* respektive *Hälsofrämjande arbetsliv* för att vid utgången av nämnda period ha utvecklat dessa områden till två tydliga forskningsprofiler med rätt att examinera för licentiat- och doktorsexamen. Denna avsikt har fastställts av Högskolestyrelsen i *Forsknings- och utbildningsstrategier för Högskolan i Gävle 2009-2012* [11], dnr 10-491/07. Högskolan eftersträvar nära samarbete mellan forskning och utbildning och kommer att utveckla strategier dels för ökad externfinansiering, dels för uppbyggnad av program på avancerad nivå. I samverkan med Uppsala universitet och KTH avser Högskolan att utveckla mastersutbildningar som är av strategisk vikt för de existerande forskningsprofilerna men också för framtida profiler. Utformningen av de generella strategierna för forskning och utbildning beaktar regionala och nationella behov. Forsknings- och utbildningsstrategin utgår från visionen och bygger på en god förankring i det lokala samhället.

Programorganisationen

I enlighet med Högskolans organisationsdokument [15] skall Högskolans nämnder främja god utbildningskvalitet och ansvara för uppföljning och utvärdering av program i samråd med utbildningsledare, utbildningsråd och institutioner. Utbildnings- och forskningsnämnderna beslutar om utbildningsplaner i program medan institutionsstyrelser beslutar om kursplaner i program och för fristående kurser. Genom denna ansvarsfördelning uppkommer en matrisorganisation för utbildningen.

Hösten 2008, sammanfördes 33 utbildningsprogram till sju utbildningsområden, nämligen design och estetik, ekonomi, hälsa och arbetsliv, kultur och media, kandidatutbildningar i teknik och datavetenskap, projektbaserad ingenjörsutbildning samt vård och socialt arbete. Sedan tidigare fanns lärarutbildningen som ett särskilt utbildningsområde. Ett syfte var att effektivisera ledning och förbättra kvalitetssäkring av programmen. Förändringen ger en tydligare koncentration till ett mindre antal utbildningsområden och förväntas ge utrymme för en ökad samordning av programmen, exempelvis i fråga om marknadsföring och gemensamma projekt. Varje utbildningsområde leds av en utbildningsledare, med ett tydligt framskrivet ansvar för kvalitetsutveckling och kvalitetssäkring. Ett utbildningsråd med representation av lärare, studenter

och näringsliv är knutet till varje utbildningsområde. Genom utbildningsråden kan synpunkter som rör utbildningarna m.m. inhämtas från yrkesliv/samhälle och studeranderepresentanter. Inom ramen för utbildningsområdet hålls lärarkonferenser, som diskuterar mål, progression och aktualitet inom utbildningen. Den nya programorganisationen har förändrat fördelningen av resurser; två tredjedelar av de resurser som programområdena får binds till antalet helårsstudenter, resten är en fast del. För att utöka studentinflytandet inom lärarutbildningen har ett särskilt studentråd inrättats och för att säkerställa avnämaringflytandet finns grundutbildningsberedningen liksom forskningsberedningen, med vardera tre kommunala representanter, tre institutions- och två studeranderepresentanter. Någon uppföljning har ännu inte gjorts av den nya programorganisationen.

Granskning av utbildningar

Högskolans utvärdering av huvudområden och utbildningsprogram följer Högskoleverkets utvärderingscykel och riktlinjer, *Nationellt kvalitetssäkringssystem för perioden 2007-2012* samt Högskolans webbaserade system för programutvärderingar, *Årlig utvärdering av utbildningsprogram vid Högskolan i Gävle* [37], dnr 70-941/07. Utvärderingssystemet bygger på erfarenheter från institutionen för vårdvetenskap och sociologi, som sedan lång tid genomfört årliga programutvärderingar efter varje läsår och efter avslutat program. Systemet skall utgöra ett stöd till nämnderna för att följa och säkra kvaliteten i utbildningsprogrammen. Syftet är att gynna en regelbunden och systematisk utvärdering av samtliga program på grundnivå. Underlag till utvärderingen inhämtas via enkäter till de studerande; därigenom belyses innehåll, genomförande och relevans i utbildningen samt skapas ett underlag för att genomföra nödvändiga förbättringar. Arbetsgången innebär att programmen efter ett år följs upp och utvärderas med avseende på söktryck och studenternas attityder. I slutet av studenternas andra år följs programmen upp igen och utvärderas i förhållande till föregående års resultat. I slutet av tredje året genomförs en mer omfattande attitydundersökning bland studenterna. Under 2009 kommer utbildningsprogrammen att för första gången utvärderas enligt detta system.

Läroplanutredningen har uppgiften att granska och revidera läroplanutredningens respektive utbildningsplaner. Nämnden har också beslutsrätt för planer för i läroplanutredningen ingående kurser. Inom läroplanutredningen har under perioden 2001-2007 årliga utvärderingar genomförts av allmänt utbildningsområde och inriktningar. Från och med 2005 har även utbildningen som helhet utvärderats årligen. År 2009 antog Läroplanutredningen en utvärderingspolicy med nya rutiner, som innebär att utvärdering av hela utbildningen genomförs vartannat år och utformas i samarbete med lärosätena inom Penta Plus (Högskolan Dalarna, Högskolan i Gävle, Karlstads universitet, Mälardalens högskola, och Örebro universitet). Resultaten av utvärderingar återförs till studenterna, läggs ut på läroplanutredningens hemsida samt följs upp i läroplanutredningen, som också beslutar om speciella åtgärder. Det är en styrka inom läroplanutredningen att årliga studentutvärderingar har gjorts på flera programnivåer under längre tid.

Revidering av utbildningar

Revidering av utbildningsplaner för program sker efter anmälan av utbildningsledare eller biträdande utbildningsledare och görs vid större principiella förändringar. För läroplanutredningen sker revidering efter initiativ av lärare eller läroplanutredningskansliet. Revideringarna fastställs av respektive nämnd efter granskning av berörd beredningsgrupp.

Genom Högskolans bolognaanpassning av utbildningen genomförs en successiv omarbetning av samtliga kursplaner. Arbetet skall vara slutfört senast 2010-06-30. Dokumentet *Bolognaprocessen – policy för anpassning av Högskolans utbildning till Bolognadeklarationen 1999* [10], dnr 10-1580/08, ger stöd för det omfattande utvecklingsarbetet. Under 2009 har på flera håll ett revisionsarbete påbörjats där lärandemål och betygskriterier ses över i ljuset av de erfarenheter som har samlats under de gångna terminerna. Arbetet har framför allt lett fram till en mindre mekanisk syn på vad som skiljer de olika betygsstegen åt och en mer kvalitativ bedömning av prestationer.

Inrättande och avveckling av utbildningar

En samlad instruktion, *Arbetsordning för inrättande och avveckling av huvudområde och utbildningsprogram vid Högskolan i Gävle* [9], dnr 70-1581/08, ligger till grund för inrättande och avveckling av huvudområden och utbildningsprogram inom nämnderna för humaniora, vård och samhällsvetenskap respektive naturvetenskap och teknik. Berörd nämnd lämnar förslag om inrättande eller avveckling i enlighet med styrdokumentet, efter beredning i ett nämndutskott, sammansatt av nämndledamöter, studeranderepresentanter och berörda tjänstemän. I utskotten ingår numera även företrädare för avdelningen för studentservice,

då utbildningsplanerna styr såväl antagnings- som examensfrågor. Förslaget till utbildningsplaner utgår från Högskolelag, Högskoleförordning samt riktlinjer för bolognaarbetet. Skäl till att ett huvudområde avvecklas kan till exempel vara bristande vetenskaplig kompetens, brist på forskningsanknytning eller avsaknaden av studenter, vilket kan visa sig genom intern eller extern granskning. På motsvarande sätt kan ett utbildningsprogram avvecklas till följd av få studenter, brist på kompetens och resurser, liksom bristande efterfrågan på arbetsmarknaden eller begränsade möjligheter till vidare studier. Avveckling av program initieras av ansvarig utbildningsledare och berörd nämnd föreslår Högskolestyrelsen beslut om avveckling.

Läroplanutbildningsnämnden ansvarar för motsvarande åtgärder inom läroplanutbildningsområdet. Beslut om läroplanutbildningens inriktningar följer de kriterier för inriktningar, som upprättats av nämnden. Inriktningarna följs upp både av nämndens grundutbildningsberedning (där kommunala aktörer finns representerade) och av nämnden. Som en direkt följd har två inriktningar lagts ned som inte uppfyllt krav på ämnesdjup (specialpedagogik) och god integrerad verksamhetsförlagd utbildning (medier). Inriktningarna historia, religion och samhällsorientering har minskat sitt intag; de två första för att kvalificerade VFU-platser inte kunnat erbjudas i tillräcklig omfattning, den sistnämnda för att behovet av denna läroplankategori minskat.

För den avancerade nivån finns en Master- och magisterrättsgrupp. Gruppen arbetar efter en särskild instruktion och bereder ansökningar om master- eller magisterexamensrätt bl.a. med hjälp av externa sakkunniga. Förslag på områden för masterexamensrätt behandlas av berörd nämnd, som beslutar om rekommendation till rektor avseende ansökan om examensrätt. Högskoleverket har nyligen lämnat positivt besked på en ansökan om masterexamensrätt i energisystem. En motsvarande ansökan i arbetshälsovetenskap har avslagits.

Granskning och revidering av kurser

Respektive institutionsstyrelse beslutar om utbildningens innehåll och organisation, vilket innebär beslut om inrättande av kurser efter beredning i särskilda kursplanegrupper/utskott. Vidare beslutar institutionsstyrelsen om kursplan inklusive särskilda förkunskaper, urvalsgrunder, kurslitteratur och nivå samt ämnes-tillhörighet i förekommande fall efter delegation av beslutanderätt från läroplanutbildningsnämnden. Styrelsen utser också examinator liksom kursansvarig och ämnesföreträdare. Den senare har det vetenskapliga ansvaret för avdelningens ämne och ansvarar för ämnets utveckling och forskningsanknytning samt för forskning som bedrivs inom avdelningen eller i samverkan med andra enheter. Detta innebär ansvar för bl.a. uppföljning, utvärdering och kvalitetsutveckling av kurser, granskning av kursplaner inklusive litteraturförteckningar samt utveckling av nya kurser och fördjupade kurser inom såväl reguljär utbildning som uppdragsutbildning.

Kursvärderingar utgör en viktig utgångspunkt för granskning och revidering av kurser. I *Policy för kursvärdering vid Högskolan i Gävle* [25], dnr 70-1722/03, framgår bl.a. att samtliga kursvärderingar vid Högskolan skall innehålla en för alla kurser gemensam del; därtill kan kursspecifika frågor bifogas. En engelsk version finns av den gemensamma delen. Kursvärderingarna skall sammanställas och hållas tillgängliga för studenterna, liksom åtgärder som föranleds av kursvärderingarna. Av policyn framgår vidare att kursvärderingarna bör vara webbaserade. Sammanställning av kursvärderingar skall göras av på institution utsedd ansvarig person och återkopplas till studenter, lärare, övrig personal och ledning. Åtgärdslistor skall upprättas med tydlig ansvarsfördelning.

Kursvärderingarna har många gånger låg svarsfrekvens, vilket kan leda till att resultatet blir osäkert och missvisande. Kursvärdering sker mestadels först i slutet av en kurs, vilket kan leda till minskad motivation att besvara den. I vissa fall genomförs även en utvärdering under pågående kurs, vilket kan öka motivationen och förbättra möjligheterna till påverkan. Det finns även behov av att särskilt aktivera distansstudenter och internationella studenter. Det framförs viss kritik från studentföreningar och studenter att sammanställningar av kursvärderingar bör återkopplas till studenterna på ett bättre sätt, liksom åtgärder föranledda av kursvärderingar. Vid någon institution har studenter påpekat att det ibland är undervisande lärare som gör sammanställningen, vilket inte är helt rättssäkert ur studenternas synpunkt. Genom den direkta studentkontakten uttrycker studenterna ofta sina synpunkter direkt till lärarna och påverkar på så sätt undervisning mycket mer än de kanske tror.

4. Bedömning och examination av studerande

Lokal examensordning

Vid Högskolan i Gävle finns två lokala examensordningar, *Lokal examensordning – enligt äldre bestämmelser* [21], dnr 10-1561-07, och *Lokal examensordning – efter förnyad examensordning 2007-07-01* [22], dnr 10-1561/07. I de lokala examensordningarna anges, förutom relevanta examensfordringar från den nationella examensordningen, även de examensbenämningar och de preciserade krav som Högskolan i Gävle har bestämt skall gälla för respektive examen. I dokumenten beskrivs examensfordringar för generella examina och yrkesexamina på grundnivå samt examensfordringar för generell examen, mastersexamen och yrkesexamen på avancerad nivå. Därjämte anges särskilda bestämmelser som berör t.ex. huvudområde, examensbenämning, särskilda krav etc.

Genom Bolognaanpassningen är målen i den nationella examensordningen och de lokala målen i form av förväntade studieresultat framskrivna i respektive utbildningsplan och återfinns även i berörda kursplaner. Målen styr också utformningen av utbildningsplaner och kursplaner. Varje utbildningsplan granskas av ett utskott/beredningsgrupp innan planen går vidare till berörd nämnd för fastställande.

Institutionsstyrelsen för respektive institution fastställer kursplanerna efter beredning i särskilda kursplanegrupper. Utbildningsledarna, som är underställda nämnderna, granskar kursplanerna och jämför kursmålen med de mål som satts upp i utbildningsplanen. I samband med beställningar av kurser till programmen förs en dialog mellan utbildningsledare och de institutioner som ger kurserna. För lärarutbildningen gäller att nämnden har delegerat rätten att fastställa kursplaner till institutionsstyrelserna. Lärarutbildningsnämnden granskar dock kursplanerna, vilket lett till förtydligande av målen för de kurser som ingår i Lärarprogrammet. Genom granskning av kursplanerna säkerställs att bestämmelser, tillvägagångssätt och kriterier för bedömning och examination är tydligt formulerade.

Högskolans riktlinjer för examination

Examination är en del av lärprocessen. Examinationsbegreppet är komplext och när en lärare beslutar om ett visst betyg för en student är det fråga om myndighetsutövning, som måste ske på ett rättssäkert sätt. I *Gemensamma riktlinjer för examination vid Högskolan i Gävle* [13], dnr 10-1582/08, tas frågor upp som bl.a. berör anonyma tentamina, rättningstid, ändring av betygsbeslut, åtgärder vid fusk och plagiat etc. Till följd av Högskoleverkets rapport *Rättsäker examination* kommer riktlinjerna att bli föremål för en översyn.

De lokala examensordningarna [21, 22] finns tillgängliga på Högskolans webbplats. Där finns även de gemensamma riktlinjerna för examination [13], kurs- och utbildningsplaner, liksom allmänna riktlinjer för betygssättning och kravnivåer. Kriterier för bedömning delas ut vid kursstart då dessa och även kursplanen går igenom. Studiehandledningar delas ut då respektive moment startar. En allmän uppfattning är att rutinerna, efter Bolognaanpassningen, har etablerats och fungerar allt bättre. I dokumentet, *Tentamen på annan ort* [30], dnr 10-961/07 ges riktlinjer för val av tentamensort och genom *Tentamensföreskrifter* [31], dnr 10-81/07, regleras bl.a. institutionernas och studenternas ansvar. I den s.k. rättighetslistan, *Rättigheter och skyldigheter för dig som student* [27], dnr 10-878/04, finns ett avsnitt som behandlar examination. Listan finns tillgänglig på Högskolans webbplats.

Examinationsformer

Skriftlig tentamen tillämpas i allmänhet. Portföljexamination – över tid systematiskt samlade examinationsuppgifter, som speglar studentens utveckling och progression i ett ämne, kurs eller program – tillämpas i princip i alla kurser inom didaktikämnet och i de flesta kurser inom lärarutbildningen. Denna examinationsform resulterar i bättre dokumentation av examinationerna. Det finns också försök att engagera studenterna i att granska varandras slutprodukter och några ämnen har provat på att låta studenterna bedöma varandras portföljer (peer-bedömning). Detta har varit positivt och lärorikt för studenterna. Några ämnen har utvecklat en bedömningsmall för systematisk bedömning av de arbeten som redovisas i portföljen.

Betygssystem, betygssättning, kravnivåer

I mars 2006, dnr 70-276/06, beslutade Högskolan i Gävle att införa sjugradig målrelaterad betygsskala (ECTS-betyg); annan betygsskala får undantagsvis användas om särskilda skäl föreligger efter beslut i institutionsstyrelse. När annan betygsskala används skall ändå ECTS-betyg sättas om student så begär. Det

nya betygssystemet infördes successivt på programkurser och fristående kurser för studenter antagna efter 2007-07-01. Ett år senare, dnr 70-276/06, kompletterades beslutet med allmänna riktlinjer för betygssättning och kravnivåer, att användas som stöd för ämnesgruppernas arbete att formulera ämnesspecifika gemensamma riktlinjer. Av riktlinjerna framgår bl.a. att examination skall ske utifrån lärandemål och utformas på ett sådant sätt att det framgår i vilken utsträckning lärandemålen har nåtts av den enskilde studenten. Proceduren för bedömning skall vara kända och betygssättning ske utifrån skriftliga kriterier för bedömning (betygskriterier). Dessa skall vara tillgängliga så att de kan kommuniceras till studenter, kollegor, avnämare och andra intressenter. Formellt ansvarig för utformning, revidering och för att kommunicera betygskriterier är examinator. I ett revisionsarbete har framkommit att examination av korta moment är ett problemområde där svårigheter att använda den sjugradiga skalan blir tydliga. Andra problem som tydliggjorts rör sammanvägning av betyg på moment till hel kurs. Studiehandledningen beskriver också vilka betygskriterier som används vid betygssättning och vilka moment i en kurs som bedöms.

Strategier för likvärdig bedömning

Genom koncentration till färre utbildningsområden förväntas den nya programorganisationen ge bättre förutsättningar för likvärdighet i bedömning och examination. Utformningen av Högskolans kurs- och utbildningsplaner följer gemensamma mallar. Genom de standardiserade utbildningsplanerna har såväl den skriftliga som muntliga informationen till studenterna blivit bättre och tydligare. På Högskolan finns en kompletterande högskolepedagogisk kurs avseende bedömning av studenternas prestationer.

Ämnesgrupperna har utvecklat olika sätt och metoder för att säkerställa att alla studenters prestationer bedöms på ett fullständigt och likvärdigt sätt. Betygsättning av kurser och examensarbeten sker i två steg. Kursansvarig lärare sätter betyg på de olika kursmomenten medan examinator beslutar om slutbetyg för kursen i dess helhet. Utifrån handledarens förslag till betyg sätter examinator efter granskning slutbetyget på examensarbeten. För att öka rättssäkerheten används också aidentifierad skriftlig tentamen vid några institutioner/motsvarande. Sedan höstterminen 2008 bedrivs ett utvecklingsarbete med aidentifierade inlämningsuppgifter inom Sjuksköterskeprogrammet.

Tydliga examinationsmål och betygskriterier stärker studenternas rättsäkerhet och borgar för en likvärdig bedömning av olika studenter. En strävan vid Högskolan är att examinator skall vara någon annan än kursansvarig, att examinator ej har undervisning i den kurs han/hon skall examinera samt att hänsyn tas till examinatorns kvalifikationer. Att skilja handledare från examinator är viktigt för rättssäkerheten; en person bedömer processen och en annan bedömer produkten. På en institution bedöms dock uppfyllelse av lärandemål i kursplanen av effektivitetsskäl av kursansvarig lärare; i princip kan dock examinator på kursen dubbelkontrollera att lärandemålen uppfylls av enstaka studenter. På en annan institution verkställs examinationen i praktiken av kursansvarig lärare och inte av examinator. Examinator fungerar istället i huvudsak som dels en besvärinstans för enskilda studenter, dels som tillsynsmyndighet med befogenhet att kontrollera kvaliteten i examinationen. För kurser på avancerad nivå och examensarbeten skall examinator vara disputerad och helst ha en adekvat pedagogisk utbildning. Vid större projekt, examensarbeten, etc., används i möjligaste mån en huvudexaminator och en biträdande examinator, som utses av ämnesföreträdaren. För att säkerhetsställa konsekvent betygssättning av uppsatskurser inom en av institutionerna eftersträvas ämnesövergripande examinering.

Inom lärarutbildningen och kurser där verksamhetsförlagd utbildning (VFU) ingår, finns ett bedömningsunderlag som lokal lärarutbildare fyller i tillsammans med studenten. Bedömningsunderlaget lämnas till kursansvarig/examinator vid Högskolan, som ansvarar för betygssättning. Bedömningen kan förbättras genom att två- eller trepartssamtal kring bedömning av VFU införs som obligatoriska och att tydliga kriterier för hur sammanvägningen av olika kursmoment till hel kurs arbetas fram och förs in i kursplanerna. Vid bedömning av studenter i VFU för Sjuksköterskeprogrammet och Specialistsjuksköterskeprogrammen, används ett internationellt bedömningsformulär, gemensamt för flera lärosäten.

Examensarbetet utgör en tydlig och viktig kvalitetsindikator och ger utbildningsledarna god uppfattning huruvida målen i utbildningen uppnåtts. Nivån på examensarbetena visar på styrkor och svagheter i utbildningen. Vid en institution har samtliga examensarbeten på C- och D-nivå, publicerade under perioden januari till och med oktober 2008, granskats. Resultatet visar att examensarbeten har bristande standard vad gäller vetenskaplig formalia. Dessa problem avhjälpas nu genom att studenten har separat handledare och examinator vid examensarbetet. Några andra förbättringsområden kan vara likvärdiga krav på och bedöm-

ning av examensarbeten mellan ämnesavdelningar och institutioner, kompetensutveckling för handledare och examinatorer samt striktare kontroll av examensarbeten beträffande plagiering och vetenskaplig formalia. Plagiatkontroll sker enligt gemensamma riktlinjer och rekommendationer, *Riktlinjer för HiGs arbetet med plagiatkontroll*, med hjälp av systemet Safe Assign. Institutionerna ansvarar för att informera om systemet och att det används i enlighet med riktlinjerna.

Inom lärarutbildningen arbetar en institutionsövergripande grupp med att utarbeta rutiner och normer för examensarbetet och föreslå ändringar i utbildningen för att säkerställa kvaliteten och gemensamma bedömningsgrunder. Regionens skolor är inbjudna till diskussioner om yrkesrelevansen i examensarbeten. Ett projekt har bedrivits runt kvaliteten i examensarbeten tillsammans med Penta Plus. Jämförelsen mellan de fem lärosätena visade att bedömningen av examensarbeten överensstämde väl.

Vid bedömning av examensarbeten inom Sjuksköterskeprogrammet och Specialistsjuksköterskeprogrammen används ett bedömningsformulär, gemensamt för samtliga lärosäten i Penta Plus regionen. Samstämmighet kontrolleras regelbundet. Examensarbeten inom ämnet folkhälsovetenskap har varit föremål för granskning vilket lett till att kvaliteten förbättrats. Ämnet har därigenom lyfts till C-nivå och tillförts rätten att utfärda kandidatexamen.

Då en student ansöker om examen kontrolleras att studenten uppfyller de mål och krav som finns i utbildningsplanen och/eller i de generella examensbeskrivningarna. Rutin finns för att säkerställa en rättssäker och effektiv handläggning av examensansökan. Beslut att utfärda examen är delegerat till avdelningen för studentservice (examensenheten).

5. Personalens kompetens och möjligheter till kompetensutveckling

Strategisk kompetensförsörjning

Under 2006 tog Högskolan fram dokumentet *Övergripande och långsiktiga mål för kompetensförsörjningen vid Högskolan i Gävle* [41], som redovisats till utbildningsdepartementet. Målen har karaktär av nyckeltal för t.ex. antalet professorer, disputerade lärare, universitetsadjunkter, forskarstuderade etc. Målen stäms av regelbundet och tjänar som bas i det långsiktiga rekryteringsarbetet och i hanteringen av personalfrågor och arbetsmiljö. Resultat som uppnåtts är att andelen disputerade lärare har ökat, andelen kvinnliga prefekter överstiger nyckeltalet, sjukfrånvaron har minskat, vissa ledarskapsutbildningar har genomförts och antalet lärare med högskolepedagogisk utbildning har ökat. En inventering av pensionsavgångarna vid institutionerna i syfte att underlätta planeringen av den långsiktiga kompetensförsörjningen genomfördes 2006. Resultatet har använts vid rekrytering. Genom *Jämställdhetsplan för anställda 2008-2009* [18], dnr 10-1900/08, fastställs att en jämn fördelning av kvinnor och män skall råda för samtliga kategorier av medarbetare. Jämställdhetsarbetet är en integrerad del av verksamheten och följs upp årligen.

Som en del i förvaltningens verksamhetsuppdrag 2009 skall ett systematiskt och samordnat stöd till chefer och deras kompetensutveckling utarbetas. Ledningens och medarbetarnas förväntningar på chefer vid Högskolan kommer att förtydligas och ledarskapets roll i strategisk styrning, intern och extern kommunikation, som myndighetsföreträdare och arbetsmiljöansvarig kommer att uppmärksammas. Högskolan har också påbörjat en chefsutbildning för kvinnor. Cirka 20-25 kvinnor har hittills deltagit i utbildningen. Projekt syftar till att underlätta kvinnors möjlighet till karriär inom akademien liksom att öka andelen kvinnor på högre befattningar. Projektet har uppskattats av deltagarna och rektor har beslutat om förlängning.

Rekrytering och anställning

Rekryteringsprocessen är styrd av arbetsrättsliga regler samt – när det gäller lärartjänster – av Högskolelag och Högskoleförordning. *Anställningsordning vid Högskolan i Gävle* [6], dnr 10-1318/08, syftar till att vägleda, stödja och underlätta arbetet med frågor kring anställning och befordran av lärare. Den syftar också till att klargöra för presumtiva sökande eller motsvarande hur sådana ärenden handläggs vid Högskolan i Gävle. I dokumentet *Anställning Hanteringsanvisning* [5], dnr 20-245/03, som utgör ett komplement till anställningsordningen, beskrivs ett anställningsärendes gång.

Utbildnings- och forskningsnämnderna för humaniora, vård och samhällsvetenskap respektive naturvetenskap och teknik har delegerat ärenden som rör anställning och befordran till Högskolans två anställnings-

nämnder. En särskild rekryteringskommitté, dnr 50-31/08, med inriktning på en av Högskolans två forskningsprofiler, nämligen Byggd miljö, analyserar fortlöpande behov av tillsättningar på befattningar som disputerade lärare och professorer.

Högskolepedagogisk utbildning

Betydelsen av pedagogisk utveckling har fokuserats i olika sammanhang inom Högskolan. Genom ett särskilt handlingsprogram antaget av Högskolans styrelse, togs bl.a. ett centralt initiativ till att stärka den pedagogiska utvecklingen hos samtliga lärare. Som en följd av detta inrättades ett Pedagogiskt råd 2001, direkt underställt rektor. Rådet har fyllt en viktig roll under uppbyggnaden av ett högskolepedagogiskt kursutbud. Vidare har rådet bidragit i utvecklingsarbete som följt av Bolognaanpassningen. Rådet har också arbetat med pedagogisk meritvärdering, presenterat i skriften *Att skriva en pedagogisk meritportfölj* (ett verktyg för att stimulera pedagogisk utveckling och för att dokumentera pedagogisk skicklighet). Det högskolepedagogiska kursutbudet och engagemanget i högskolepedagogiska frågor får därigenom anses vara väl etablerat inom Högskolan. Mot denna bakgrund beslutade Högskolestyrelsen i början av 2008 att Pedagogiska rådet skulle avvecklas. Idag drivs de pedagogiska utvecklingsfrågorna huvudsakligen av prefekterna. Högskolans ledningsgrupp har därigenom en samordnande roll för pedagogiska insatser. En handläggare arbetar med de pedagogiska utvecklingsfrågorna på deltid. I uppgifterna ingår att upprätthålla och följa upp den högskolepedagogiska utbildningen, att implementera och informera om Högskolans pedagogiska meritportfölj, att stödja Bolognaprocessen, att informera om Högskolans pedagogiska utvecklingsarbete samt att bevaka omvärlden. Handläggaren rapporterar till rektor och ledningsgrupp.

Högskolestyrelsen beslutade våren 2006 att anta målbeskrivningar, föreslagna av ett särskilt projekt vid Lunds universitet, *Mål för behörighetsgivande högskolepedagogisk utbildning*, att gälla vid Högskolan i Gävle. Utbildningen skall omfatta motsvarande 10 veckor och ha examen från grundläggande högskoleutbildning som förkunskapskrav. Kursutbudet inkluderar dels *Högskolepedagogik - Högskola, Universitet och Samhälle*, 7,5 hp och *Högskolepedagogik - Didaktiska perspektiv på undervisning och lärande i högre utbildning*, 9 hp. Dessutom har Högskolan kompletterande högskolepedagogisk utbildning omfattande t.ex. *Betyg och bedömning*, 7,5 hp samt *Validering av kompetens*, 7,5 hp. Genom avtal med Uppsala universitet tillförsäkras Högskolan möjlighet att delta i handledarutbildning på olika nivåer.

Lärarkapacitet och kompetensutveckling

Högskolans lokala arbetstidsavtal anger hur stor del av lärarnas årsarbetstid som kan användas för kompetensutveckling och forskning. Normen är lägst 25 procent för professorer, lägst 20 procent för lektorer och lägst tio för adjunkter. I samband med årliga planerings-/medarbetarsamtal diskuteras både institutionens och lärarnas behov av kompetens och kompetensutveckling och en uppföljning görs av resultatet av föregående års kompetensutveckling. Målet är att upprätta planer för lärarnas såväl ämnesmässiga som pedagogiska kompetensutveckling. Tid för kompetensutveckling och forskning avsätts i samband med den årliga tjänsteplaneringen för respektive lärare. Lärarnas kompetens ligger till grund för fördelningen av undervisningsuppgifterna. Endast disputerade lärare får vara huvudhandledare till studenter som skriver examensarbete på C- och D-nivå. Grundregeln är också att disputerad personal ansvarar för fördjupningskurser. För teknisk/administrativ personal genomförs på motsvarande sätt utvecklingssamtal, i syfte att planera verksamheten och inventera kompetensutvecklingsbehoven.

Som ett led i att stärka lärarkompetensen har Högskolan erbjudit adjunkter möjlighet till forskarutbildning inom ramen för sin anställning. Av ekonomiska skäl är dock dessa möjligheter starkt begränsade. Högskolan övergår mer och mer till att anställa doktorander för att på så utveckla sin roll i forskarutbildningen och på sikt tillföra och stärka kompetensen med forskarutbildad personal.

Högskolan har i dagsläget ingen central kompetensdatabas. En sådan kan tillföras befintligt löne- och personaladministrativt system genom en kompetensmodul. För närvarande saknas dock ekonomiska medel för en sådan funktion.

På grund av besparingskrav och uppsägningar har de visionära frågorna kring kompetens och kompetensutveckling tidvis fått ge vika för mer akuta frågor. Frågor gällande översyn av lärarkapacitet har haft stor prioritet i samband med de personalminskningar som genomförts. Personalminskningar och låg nyrekrytering har på vissa håll lett till hög arbetsbelastning och till att lärare måste undervisa inom områden som inte alltid ligger inom ramen för deras forskningsområde. Några institutioner pekar på att underbemanning och

stora undervisningsåtaganden liksom brist på resurser begränsar möjligheterna till kompetensutveckling i den utsträckning som är önskvärd. Bättre framförhållning i kompetensplanering liksom kortare anställningsprocess skulle påverka Högskolans kompetensförsörjning på ett positivt sätt.

6. Lärandemiljö, resurser och stöd till de studerande

Campusområdet

Högskolan bedriver huvuddelen av sin verksamhet på Campusområdet, som byggts upp efter det i början av 90-talet nedlagda regementet i Gävle. Den gamla byggnadsstrukturen har kompletterats med ändamålsenliga byggnader för utbildningen och forskningen, för undervisningen, en aula och senast ett nytt bibliotek. Genom det nya biblioteket har studenterna också fått påtagligt fler studierum för enskilda och gruppvisa studier. Den externa miljön är mycket inbjudande och i anslutning till Campus finns också studentbostäder och goda möjligheter till rekreation. Läget är förhållandevis nära Gävles centrum och allmänna kommunikationer.

Högskolans lokalanvändning förändras över tiden, som en anpassning till verksamhetens utveckling och ekonomiska betingelser. Flera externa lokaler har avvecklats och institutionerna har i stor utsträckning samlat husvis. Som exempel har Serie- och bildberättarprogrammet under 2008 flyttat från lokaler i Hofors till Campus i Gävle. Detta har inneburit en markant förbättring för såväl studenter som lärare. Ett nytt studentcentrum med café- och reception har inrättats. Den lokalplan som finns kommer att förnyas och uppdateras utifrån nya verksamhetsförutsättningar, i enlighet med förvaltningens verksamhetsuppdrag för 2009.

Institutionerna bedömer i de flesta fall localsituationen som tillfredsställande/bra. De campusförlagda kurserna genomförs i lokaler som i många fall är standardutrustade med OH-apparat, TV/video och möjlighet till Internetuppkoppling. Miljön upplevs som ljus och inbjudande. Studenterna har tillgång till datorer i anslutning till lärosalar och i biblioteket samt till datasalar med studentsupport. Laboratorierna är välutrustade. Närhet bidrar till goda kommunikationsmöjligheter mellan lärare och studenter.

Avdelningen för lokaler och service ansvarar för merparten av Högskolans lokaler. Underhållsinsatser inventeras och kostnadsbedöms enligt verksamhetsuppdraget för förvaltningen 2009. Insatserna dokumenteras i en underhållsplan som också blir underlag för bland annat investeringsberedningar och planering av arbetsinsatser. Rektor har i maj 2009, i enlighet med Högskolestyrelsens uppdrag tecknat preliminärt hyreskontrakt för ett nytt forsknings- och utbildningslaboratorium i direkt anslutning till Campus. Genom det nya laboratoriet, som är ett inslag i Högskolans profilering av forskningsverksamheten och beräknas stå klart 2010, ökar också studenternas tillgänglighet till den kvalificerade forskningen och anknytningen mellan forskning och utbildning stärks.

I avdelningens rutiner ingår även att bevaka och säkra att gällande myndighetskrav för tillgänglighet tillgodoses i samband med större om- och nybyggnationer. *Tillgänglighetsplan för Högskolan i Gävle* [32], dnr 10-251/06, tar upp olika utgångspunkter i handikappolitiken samt styrande lagar och inriktningar. En uppföljning av mål och aktiviteter redovisas årligen till rektor. Under 2008 föranledde cirka 75 studentärenden särskilt riktade pedagogiska stödinsatser. Tillgänglighetsfrågor diskuteras också regelbundet med fastighetsägaren. En ökad medvetenhet om betydelsen av tillgänglighet vid ny- och ombyggnation av lokaler har uppnåtts. För att öka studenternas kännedom om Högskolans tillgänglighetsarbete har en särskild hemsida om tillgänglighet och bemötande inrättats.

Distansutbildning och flexibel utbildning

En allt större andel av Högskolans utbildningsutbud präglas av flexibel uppläggning; detta gäller såväl distans- som campusbaserade kurser. Den s.k. Gävlemodellen innebär att för varje kurs söka en lämplig kombination av den klassiska formen av distansutbildning – fysiska träffar på Högskolan eller på lärcentra – med rent nätbaserade moment och ofta även telebildsessioner. Det innebär att även campusförlagd utbildning kan ha moment som distribueras i distansform. På senare tid har studenter i campusförlagda kurser med distansform uttryckt önskemål om ökad högskoleförlagd tid tillsammans med lärare. I takt med att distansundervisningen tar en allt större del av lärarresurserna i anspråk, kan en förskjutning i avsatt lärartid per student skönjas mellan campus- och distansstudenter. Högskolans *Vision för flexibel utbildning på di-*

stans [35], dnr 744-685/03, kommer att revideras för att på ett bättre sätt uttrycka Högskolans viljeinriktning.

Distansrådet är ett samråds- och samordningsorgan för Högskolans distansverksamhet. Rådet är bl.a. ett forum för erfarenhetsutbyte och driver på utvecklingen inom området. Högskolan samverkar också med SNH (Samverkan för Nätbaserad Högskoleutbildning). Eftersom en del av kurserna och programmen bedrivs i form av studieortsbaserad distansutbildning, utgör även olika kommunala lärcentra viktiga delar av lärandemiljön. Idén med lärcentra utvecklades tidigt och har en speciellt stark förankring i Hälsingland, som är en viktig del av Högskolans närregion. Vid lärcentra har distansstudenter tillgång till lärosalar med telebildkommunikation, datorutrustning samt möjligheter till administrativt stöd. Arbetet med att förbättra lärandemiljön sker genom kontinuerliga kontakter med lärcentra. Lärplattformen Blackboard används för kontinuerlig kontakt mellan studenter och lärare.

Mål och strategier för Högskolans IT-verksamhet redovisas i *IT-policy vid Högskolan i Gävle*, [17], dnr 10-88/01. Som en del i lärandemiljön installerades under 2008 ett trådlöst nätverk på Högskolan, vilket underlättar för studenterna att använda egna datorer på Campus. Dessutom finns allmänna datorsalar samt många webbtjänster, bl.a. IT-support, tillgänglig dagtid, och en studentportal. Kursplattformen Blackboard, Marratech/Skype samt e-post används för att underlätta information till och kommunikation med studenterna. På Högskolan finns även ett antal telebildstudios, från vilka sändningar sker till olika lärcentra m.m. Teledutrustningen är dock delvis föråldrad, vilket påverkar både lärarnas arbetsmiljö och studenternas möjligheter till lärande.

Högskolebiblioteket och Learning Center

År 2006 invigdes Högskolans nya bibliotek som fyller ett viktigt behov för studenternas lärandeprocesser. I bibliotekets viktigaste styrdokument *Ny intern organisation för biblioteket att gälla fr.o.m. 2008* [24], beskrivs organisation, ansvar och delegation samt funktioner och team med de tillhörande ansvarsområdena medieförsörjning, kundmötet och IKT-stöd (Learning Center). I den mediaplan, *Medieförsörjningspolicy för högskolebiblioteket i Gävle* [23], som antagits av biblioteksrådet framgår att biblioteket skall tillfredsställa användarnas behov av information, genom att bygga upp och tillhandahålla adekvata samlingar, databaser och elektroniska informationstjänster. Ett fåtal studenter har möjlighet att kunna nyttja de få exemplar av kurslitteratur som köps in. En övergång till e-kursböcker skulle vara ett viktigt steg för att höja kvaliteten på servicen i detta avseende. Övergången till digitalt lagrad och förmedlad information har påverkat bibliotekets utveckling på flera sätt och idag läggs den största delen av mediabudgeten på elektroniska informationsresurser. Alla dokument som publiceras av Högskolans forskare och lärare registreras bibliografiskt i databasen DIVA och görs därmed mer synliga och tillgängliga för studenter, forskare, allmänhet m.fl. Publikationerna är sökbara i DIVA och DIVA Portal samt genom söktjänster för vetenskapligt material som Google Scholar, Scirus och OAIster.

De senaste femton åren har högskolebibliotekens målgrupp fördubblats, som ett led i den breddade rekryteringen till Högskolan. De nya studenterna är inte enbart ungdomar, en stor del är över 25 år och studerar på deltid. Många av dessa deltar i olika distansutbildningar. Denna typ av utbildning är viktig att stödja, eftersom den främjar det livslånga lärandet. Samtidigt ställer den extra krav på bibliotekets tjänster, då den är flexibel i både tid och rum, vilket kräver teknikintensiva, nätbaserade kurser. Biblioteket medverkar i Högskolans utbildning i informationskompetens, genom att lära studenterna hur man söker, värderar och refererar till vetenskaplig information. Kontaktbibliotekariernas arbetsuppgifter regleras i *Kontaktbibliotekarieuppgifter* [19].

Biblioteket bygger nu upp samarbetet med närliggande folk- och skolbibliotek. En orsak är den höga andelen distansstuderande, där det finns samordningsvinster mellan biblioteken och behov av en bra service, oavsett om de väljer att vända sig till högskolebiblioteket eller går via folkbiblioteket på sin hemort.

Learning Center är Högskolans utvecklings- och supportfunktion för flexibelt lärande och arbetar rutinmässigt med att skapa förutsättningar för god kvalitet i Högskolans distansutbildningar. Learning Center är inordnat under biblioteket och tillhandahåller stöd i olika former, t.ex. support för lärare, studenter och lärcentra, en webbplats med beskrivningar, manualer, tips, länkar m.m. Stöd finns även för studenter med dyslexi, hörselnedsättningar m.m. Learning Center är också drivande i frågor som rör utveckling av distansutbildningen. Learning Center anpassar och genomför kompetensutveckling utifrån behov och erbjuder ter-

minsvis program med kurser, workshops och seminarier för all personal. Kvaliteten på distansutbildningarna utvärderas på institutionerna. Någon rutin finns ännu inte för återkoppling till Learning Center av resultatet från kursvärderingarna. Tjänsteinnehåll för olika funktioner beskrivs i styrdokumentet *Högskolans utvecklings- och supportfunktion för flexibelt lärande* [16].

Blackboard är Högskolans datorstöd för nätbaserad utbildning. En förvaltningsplan, *Förvaltningsplan Learning Management System, LMS* [12], dnr 13-283/08, har antagits för Blackboard för att trygga att systemet drivs, administreras och utvecklas på ett säkert sätt. Systemet Distanssupport används vid support för att registrera och följa upp ärenden. Uppföljning sker genom statistik från systemet.

Resurser och stöd till de studerande

Högskolans satsning på ett centralt lokaliserat studentcentrum bedöms få en strategisk betydelse i fråga om studentnära stöd. Genom studentcentrum har tillgänglighet, stöd och service ökat genom ett ”en dörr in-koncept”. Besöksfrekvensen har ökat och responsen från studenter är positiv. En försöksperiod med institutionsmedverkan i studentcentrum förlängs t.o.m. augusti 2009 varefter utvärdering kommer att ske.

Vid Högskolan finns tre studievägledare, *Arbets- & funktionsbeskrivningar – Studentservice* [8], dnr 20-686/09, som ger de studerande personlig vägledning inför studie- och yrkesval. Institutionerna ger också information kring studierna (studieinformation). Lärarna stöttar ofta studievägledarna när det gäller frågor om olika studieinriktningar. Utbildningsledaren ger råd och stöd till programstudenter. Institutionssekreterarna besvarar många frågor, men även kursansvariga och ämnesansvariga har sådana uppgifter. Vid Högskolan finns även en studievägledare vars arbetsområde i hög grad är inriktat mot lärarutbildningen, eftersom nuvarande lärarutbildning ger stora val och omvalsmöjligheter. Genom *Översyn av Studievägledningen* [42], dnr 10-1009/06, klargjordes bl.a. rollerna mellan allmän studievägledning och studieinformation på institutionsnivå. Vidare fastställdes att avdelningen för studentenservice har ett övergripande samordningsansvar för studievägledningsfunktionen och därmed närliggande informationsfunktion. Såväl långsiktiga som årliga verksamhetsmål finns för studievägledningen. Periodvis har enkätundersökningar genomförts avseende studievägledningsverksamheten, men någon mer systematisk uppföljning görs ej.

Kontakttorget underlättar studenternas kontakter med omvärlden, bl.a. genom förmedling av examensarbeten. Under 2008 har ett projekt påbörjats för att utveckla Högskolans karriärvägledning. Projektet bedrivs i samarbete med studievägledningen, men även institutionernas verksamhet berörs. Projektet förväntas leda till bl.a. en bättre samordning och organisering av den samlade karriärvägledningen.

Högskolan genomför en rad insatser för att öka genomströmning och minska avhopp från Högskolans utbildningar. Exempel på detta är kurser i studieteknik, introduktionskurser för nya studenter, matteverkstad, uppföljning av kurser och studenter med låg examinationsgrad etc. Ett arbete har nyligen påbörjats för en ökad s.k. kvarvaro. Avsikten är att utveckla stödformer som förbättrar studenternas förutsättningar att fullfölja sina studier och minska risken för avhopp. I detta inbegrips även ett s.k. Early Warning System samt analyser av studieavhopp. Arbetet kommer att fullföljas under den nu aktuella planperioden för breddad rekrytering, *Handlingsplan för breddad rekrytering till Högskolan i Gävle för åren 2009-2012* [14], dnr 10-1897/08.

Högskolan bedriver jämställdhetsprojekten QNOT (kvinnor inom naturvetenskap och teknik) för de kvinnor som går på någon av ingenjörsutbildningarna och KIVO (killar i vård och omvårdnad) för de män som går sjuksköterske- och sociala omsorgsutbildningarna/Socionomprogrammet, i båda fallen med syftet att stödja grupper av underrepresenterat kön i utbildningarna och därigenom också minimera antal avhopp, *Likabehandlingsplan för Högskolan i Gävle* [20], dnr 10-1776/07.

Studenthälsan erbjuder studenterna stöd av kuratorer, sjuksköterska och samordnare för studenter med funktionshinder. Till studenthälsan är också studentprästerna knutna. Genom olika kompetenser och hög tillgänglighet för personlig rådgivning säkerställs ett gott omhändertagande. Studenthälsan ger tillgång till ytterligare en vårdnivå och möjlighet att konsultera läkare. Nya ärenden går igenom och fördelas en gång per vecka. På så vis säkerställs att alla studenter som tar kontakt får ett likvärdigt och professionellt bemötande. Kvalitetssäkringen av studenthälsans arbete utgår även från Socialstyrelsens föreskrifter om ledningssystem för kvalitet och patientsäkerhet i hälso- och sjukvården.

Internationella sekretariatet hanterar frågor som rör utbytes- och avtalsstudenter vilka registreras varje terminsslut med hjälp av programvaran STARS. Internationaliseringsarbetet beskrivs i *Strategi för internationalisering* [28], dnr 10-768/07. En utvärdering av Högskolans utbytesavtal har inletts för att ge underlag för ett intensifierat arbete med lärar- och studentutbyten. Samarbete med ett stort antal universitet och högskolor underlättar för Högskolans studenter att studera utomlands och bidrar till internationalisering ”på hemmaplan”. Genom avtal med gymnasieskolor och universitet i Kina ges kinesiska lärosäten möjlighet att skicka studenter till Högskolans engelskspråkiga program på kandidat- och master/magisternivå. Ansökningarna granskas för att säkerställa att studenterna uppfyller krav på språkkunskaper och förkunskaper för programmet. Studenten skall efter avklarade studier kunna ta ut den examen som programmet avser.

Högskolans *Antagningsordning* [7], dnr 10-1551/07, reglerar bl.a. anstånd, studieuppehåll, studieavbrott m.m. Till antagningsordningen finns också för Högskolan gemensamma studerandeadministrativa anvisningar, *Studieadministrativa riktlinjer – med ansvarsförhållanden* [29], dnr 10-16/09. Högskolan har dock få gemensamma rutiner för hur validering skall genomföras. För enskilda studenter är detta inte tillfredställande och rättssäkerheten kan ifrågasättas. Avdelningen för studentservice kommer därför att utforma gemensamma rutiner inom ramen för sitt verksamhetsuppdrag.

7. Systematisk insamling av information om utbildningarnas kvalitet

Övergripande

Som framgått ovan innebär kvalitetsprogrammet ett fokus på resultat av kvalitetsarbetet. Resultaten sammanställs årligen, behandlas i ledningsgruppen och rapporteras till Högskolestyrelsen och i årsredovisningen. Denna resultatinformation är väsentligen av kvalitativ karaktär. Kvalitetssäkringssystemet ger den kompletterande grunden för en mer kvantitativ redovisning av data som speglar kvaliteten och dess utveckling. På denna punkt återstår att göra ett urval av de mest strategiska uppgifterna för att fortlöpande bedöma kvaliteten och för att samordna insamlingen av sådana uppgifter.

Den centrala nivån

Rutinerna är väl utvecklade för den ekonomiska uppföljningen som sker tre gånger per år. Uppföljningen innefattar antalet helårsstudenter och helårsprestationer vid institutionerna, på skilda utbildningsområden och för programutbildningar och fristående kurser. Prestationsgraden som beräknas i denna rutin ger en indikation på utvecklingen av studenternas prestationer och är därmed en kvalitetssignal. Sådana data finns sedan flera år tillbaka och uppvisar variationer över åren, mellan institutioner, mellan institutioner och utbildningsområden. Av dessa data framgår också skillnaden i prestationsgrad mellan campusförlagd utbildning och distansutbildning, där den senare genomgående uppvisar lägre värden. Under 2009 har avsatts medel för att närmare analysera skillnaderna i prestationsgrad, som underlag för högskolegemensamma åtgärder.

I årsredovisningen redovisas ett antal uppgifter om utbildningen som ytterligare belyser läget i verksamheten. Det gäller bl.a. antalet avlagda examina med olika inriktningar, efterfrågan på utbildning, utbildningsvolymerna, den internationella verksamheten, den pedagogiska utbildningen, personalens kompetens, effektiviteten i de delar av forskarutbildning som Högskolan svarar för och studentinflytandets utveckling. I årsredovisningen redovisas också ett antal s.k. väsentliga uppgifter som speglar utvecklingen. Högskoleverkets årsbok medger intressanta jämförelser med andra högskolor och med universiteten. Ytterligare uppgifter redovisades för perioden 2003-2005 i *Nyckeltal och trender*, där Högskolans verksamhet redovisas i form av siffror, tabeller och figurer med jämförelsetal över tiden. Denna redovisning har inte kunnat utredas på grund av resursskäl.

Avdelningen för studentservice och utbildnings- och forskningskansliet samlar data om söktryck, antagna och registrerade, genomströmning och examina. Dessa data ger underlag till förslag om programutbud liksom beslut om utveckling eller avveckling av program. Statistik från SCB liksom olika undersökningar från fackförbund och information från utbildningsråd används för att se över befintligt programutbud och för att föreslå förändringar.

I Högskolans regionala utvecklingscentrum PUX (Pedagogisk Utveckling X-län) diskuteras lärarutbildningens dimensionering, kompetensutveckling, verksamhetsförlagd utbildning och andra angelägna gemen-

samma frågor. Exempel på nyckeltal är andel lokala lärarutbildare som genomgått utbildning för uppdraget samt antal genomförda prioriterade kompetensutvecklingsinsatser för regionens skolpersonal. Söktrycket inom lärarutbildningen följs upp årligen. Uppföljning av genomströmning och andel godkända examina påbörjades 2007. Nyckeltalen används för att avgöra vilka inriktningar som bör avvecklas. Kommunernas lokala prognoser med fem och tio års horisont ger en tydlig bild av det lokala rekryteringsbehovet. Högskoleverkets prognoser kompletterar den lokala kunskapen, vilket möjliggör en mer korrekt dimensionering av olika inriktningar.

Statistik över studenter och lärare inom Erasmus och Linnaeus-Palme sammanställs kontinuerligt vilken speglar internationaliseringens omfattning och utgör underlag för planering både av verksamheten och de personella resurserna.

Institutionsnivån

Kursvärderingarna är ett viktigt verktyg för institutioner och ämnesavdelningar för att samla information om studenternas uppfattningar om utbildningarnas kvalitet. Ekonomiska nyckeltal analyseras som en del av budgetarbetet och budgetuppföljningen. De nyckeltal som används är dels traditionella lönsamhetsmått, t.ex. resultat och täckningsbidrag, dels mått på själva verksamhetens omfattning, t.ex. antalet HÅS och HÅP per avdelning, andelen externa forskningsmedel per avdelning. Utfallet styr långsiktig resursallokering till respektive avdelning, samt rekryteringsbeslut.

Andra data som samlas är lärartäthet, t.ex. kontakttid per poäng och HÅS. Den ekonomiska aspekten brutointäkt och lärarkostnad räknas fram per ämne. Sedan något år används undervisningsschabloner för att beräkna antalet lärartimmar på en viss kurs. Schablonerna utgör ett riktmärke men det är ämnesavdelningens totala disponibla grundutbildningsintäkt som sätter ramen för hur mycket undervisning som totalt kan läggas ut. Resultatet av denna ordning leder till omfördelningar mellan olika kurser och att den totala ramen utnyttjas på ett mer medvetet sätt än tidigare.

Information från utbildningsråd, nyckeltal från Högskoleverkets utbildningsutvärderingar liksom statistik över antal antagna och registrerade studenter samt uppgifter från Ladok och SCB ligger till grund för verksamhetsplanering. Statistik över antal antagna, antal avhopp och examinationsgraden på kursen används. Förmodligen finns ett samband mellan utbildningskvalitet och avhopp/examinationsgrad, men ingen sådan analys har genomförts.

Uppfattningen är att systematisk insamling av nyckeltal och kvalitativ information leder till bättre underbyggda beslut om förändringar i kursutbud, nedläggning av ämnen. Svaga punkter i vissa administrativa system leder till merarbete när information tas fram och oförsiktigt tolkade nyckeltal riskerar att få en negativ styrningseffekt på verksamheten; nyckeltal behöver väljas med stor omsorg. Det är svårt att utveckla relevanta indikatorer och att mäta alla kvalitetsaspekter för utbildningen och forskningen. Sammanställning av utvärderingar under en längre tidsperiod (tidsserier) saknas. Dokumentation av åtgärder och effekter behöver förbättras.

Biblioteket

Bibliotekets kontakter med institutioner, studenter och användare följs främst upp genom användarundersökningar. Informationen utgör underlag för bibliotekets verksamhetsplanering och utvecklingsarbete. Utöver information om användningen av bibliotekets samlingar, ger den bl.a. information om bibliotekets resursfördelning och undervisningsverksamhet. En större biblioteksenkät genomfördes under slutet av 2008 och besvarades av 600 personer (enkäten var delvis en uppföljning av en tidigare enkät). Resultatet ger information om hur användarna ser på värdet och nyttan av biblioteksverksamheten. Enkätsvaren kommer att användas vid planering av nya aktiviteter, kompletterade med statistikuttag och en fördjupad undersökning av forskarnas behov av bibliotekets tjänster.

Förvaltningen

Ett flertal av förvaltningens verksamhetsområden har nära koppling till utbildningsverksamheten. Enkätförfarandet är vanligt förekommande och information erhålls också via avstämningsmöten, avläsningar, felanmälningsystem, remissförfaranden m.m. Studentenkäter i samband med studentintroduktionen ger underlag för förbättring av kommande programintroduktioner. Enkäterna ger även information om olika marknadsföringsinsatser att användas i planeringsarbetet.

Information om studenthälsans verksamhet insamlas årligen via väntrumsenkäter, besöksstatistik samt statistik över pedagogiska stödinsatser till studenter med funktionshinder. Informationen ger stöd i den fortsatta planeringen och utvecklingen av verksamheten, t.ex. inriktningen på informationsinsatser och fördelning av resurser för individuella insatser respektive gruppinsatser. Det återstår ännu att finna nyckeltal för kvalitativa aspekter av stödinsatser. Som resultat har bl.a. framkommit att behovet av individuella insatser är fortsatt stort och därför även fortsättningsvis kommer att erbjudas, även när gruppaktiviteter erbjuds.

IT-avdelningen samlar löpande in driftsinformation om IT-tjänster, som underlag för planering av service, investeringar m.m. Målsättningen är att Högskolans datortjänster skall ha en tillgänglighet på 99,7 procent av drifttiden per kalenderår. Information om lokalnyttjandet i form av statistik och nyckeltal i tidsserier ligger till grund för årliga diskussioner med bl.a. institutionerna om omlokalisering, ombyggnation och optimering av lokalanvändning. Statistik ligger också till grund för optimering av maskinparken. Den insamlade informationen bidrar till kostnadsbesparingar, ökad driftsäkerhet och tillgänglighet.

Genomgående finns ett behov av ökad information i form av nyckeltal, statistik m.m. samt att generellt sett i högre grad systematisera insamlingen och nyttjande av information.

Utvecklingsbehov

Som framgår av programmet för kvalitetsarbetet lämnar det fritt till enheterna att själva avgöra hur kvalitetsarbetet skall bedrivas för att bäst passa den egna verksamheten. Detta kan ses som ett ställningstagande utifrån principen om den decentraliserade styrningen av Högskolan. Det kan ifrågasättas om en sådan princip främjar funktionen i kvalitetssystemets alla delar. Om även uppföljningsrutiner varierar mellan enheter uppstår svårigheter för Högskolans ledning att på ett samordnat och systematiskt sätt följa upp kvaliteten i verksamheten. Flera iakttagelser i enheternas självvärderingar pekar i denna riktning. Den systematiska insamlingen av information om kvaliteten i verksamheten framstår därför som ett av de viktigaste områden för den fortsatta utvecklingen av kvalitetsarbetet.

8. Information till allmänheten

Några förutsättningar

Högskolans utbildningsdatabas innehåller uppgifter om utbildningsprogram och kurser, t.ex. utbildningstillfälle, studietakt, studieform, kursbeskrivande text etc. Informationen läggs in, systematiskt och ständigt återkommande, av programorganisation och institutionskanslierna. En stor del av detta arbete sker i anslutning till arbetet med utbildningskatalogen. Hjälp- och kontrollfunktioner finns inbyggda i systemet. Genom databasen underlättas och effektiviserar arbetet på institutionerna samtidigt som studenterna och allmänheten alltid har tillgång till relevant och identisk information, oavsett om informationen finns på Högskolans eller institutionens webbplats, i Högskolans utbildningskatalog eller i olika särtryck.

En kursplanedatabas är under uppbyggnad i vilken institutionerna lägger in aktuella kursplaner. Målsättningen är att databasen skall innehålla alla kursplaner. Förändringen har inneburit en bättre tillgänglighet till kursplanerna genom samordningen och inte minst genom webbpublicering. Kursplanerna har dessutom fått en mer enhetlig utformning och kan sökas via flera ingångar, men de publiceras på ett enda ställe. Rutinen för inläggning av kurser är uppbyggd kring en mall som ger vägledning och en kontrollfunktion som begränsar möjligheten att lägga in felaktig information. Databasen följs upp kontinuerligt. Möjligheterna till integration med andra system, t.ex. bibliotekets litteratursökningssystem och studentportalen övervägs.

År 2007 gjordes en undersökning av Högskolans webbplats, riktad till 6 200 studenter, för att belysa t.ex. hur ofta webbplatsen används, om någon information saknas, om det är lätt att hitta information och om man hittar den information som söks. Undersökningen som även genomfördes 2005, kommer att följas upp 2009. I februari 2009 introducerades Högskolans nya webbplats, hig.se. De viktigaste förändringarna är bättre tillgänglighet och navigation, logisk struktur, nytt grafiskt utseende samt bättre sökfunktion. Målet är att skapa en mötesplats och ett verktyg för studenter, lärare, forskare, medarbetare och det omgivande samhället, för att inspirera samt stärka förtroendet för Högskolan i Gävle. I den nya strukturen placeras informationen där det är naturligt för besökaren att söka och finna den. En ny webbpolicy och strategi är under

framtagande som ersättning till nuvarande webbregrer, *Webbpolicy* [34], dnr 10-200/07. Arbetet med att skapa och publicera information är omfattande och pågår fortfarande; cirka 30 000 dokument skall flyttas.

En ny avdelning för kommunikation och samverkan etablerades hösten 2007 i samband med att nuvarande organisation för Högskolans ledning och förvaltning trädde i kraft. Syftet är att skapa bättre förutsättningar för intern och extern information samt marknadsföring, studentrekrytering och samverkan. En för Högskolan övergripande kommunikationsstrategi med tillhörande kommunikationsplan utarbetas för perioden 2009-2011.

Högskolan bearbetar i första hand ett upptagningsområde som sträcker sig från Östersund och Sundsvall i norr över Hälsingland, Gästrikland och Dalarna till Uppland och Södermanland. Den målgruppsanalys som görs tar i första hand fasta på att nå ut till yngre personer: Var når vi dem? Hur når vi dem? Vad vill de veta? Vad skall vi informera om som de inte vet? Detta påverkar både utformning och informationsinnehåll och inverkar på distributionen av framför allt utbildningskataloger. Högskolan tar del av attitydundersökningar, statistik m.m. som presenteras av Högskoleverket m fl.

Information om utbildningar, rekrytering

Varje år sammanställs information om Högskolans utbildningsprogram och kurser. Informationen publiceras dels i en tryckt utbildningskatalog, *Utbildningskatalog 2009/2010 program och kurser* [33], dels på Högskolans webbplats, samt nationellt i VHS utbildningskatalog och på studera.nu. Vissa program och kurser presenteras på engelska. En intern uppföljning – institutioner, utbildningsledare och avdelningen för kommunikation och samverkan – görs av utbildningskatalogen efter publicering. Utbildningsprogrammen presenteras även i åtta programfoldrar, sorterade efter ämnesgrupp, i syfte att ge överblick och enkel vägledning. Materialet tas fram i samverkan och dialog mellan avdelningen för kommunikation och samverkan och berörda funktioner. Dialogen behöver ytterligare fördjupas kring gemensamma modeller, rutiner och metoder inför kommande produktioner för att säkerställa att budskap och visuell identitet är tydliga och enhetliga, att informationen är korrekt samt att Högskolans varumärke vårdas och stärks. På sikt kommer webbplatsen att utgöra huvudkanal för information om Högskolans utbildningar.

De uppgifter som presenteras i trycksaker och på webbplats omfattar utbildningens innehåll och struktur, behörighetskrav, urvalsregler, olika examina, framtidsutsikter efter genomförd utbildning m.m. På kursnivå framgår bl.a. kursens mål, innehåll, undervisnings- och examinationsform samt litteratur. Informationen hämtas i huvudsak från Högskolans utbildningsdatabas. Genom den nya webbplatsen kommer informationen om utbildningarna att kunna presenteras på ett mer lättillgängligt och överskådligt sätt. Kvalitetssäkring av informationen sker i nära samarbete och dialog med utbildningsledare, programhandläggare, företrädare för institutioner samt med avdelningen för studentservice.

Högskolan deltar vid ett antal student- och utbildningsmässor, temadagar, Öppet hus m.m. Vid dessa tillfällen medverkar bl.a. lärare, studievägledare och studentinformatörer. Ett tiotal högskoledagar arrangeras under februari-april när Högskolan bjuder in sistaårsgymnasister till information på Campus - cirka 1 500 gymnasister får inbjudan. Vid dessa tillfällen kan presumtiva studenter lära känna Campus, få information, träffa studenter m.m. Vidare besöks under samma period ett 40-tal gymnasieskolor inom Högskolans upptagningsområde. Särskilda informationskvällar anordnas också om Högskolans olika ingenjörsprogram. Andra viktiga informationskanaler är studievägledare på landets gymnasier samt lärcentra i Gävleborgsregionen; genom lärcentra nås även äldre målgrupper.

För att skapa ytterligare uppmärksamhet kring utbildningsprogrammen annonserar Högskolan i såväl media som dagspress (i huvudsak i särskilda utbildningsbilagor), gymnasietidningar och ungdomspress samt använder radio- och bussreklam (Gävle och Uppsala). På senare tid har satsningen ökat på nätannonsering av olika slag, dels i webbilagor riktade till yngre målgrupper, dels på sökmotorer och via sociala medier. Syftet med denna annonsering är att öka kännedomen om Högskolan i Gävle som lärosäte samt att driva trafik till den egna webbplatsen.

Institutioner och ämnesavdelningar har i allmänhet egna webbsidor där program och kurser presenteras. En institution arbetar med *Resande Högskola* som bygger på idén att resa ut i länet och informera om verksamhet, kurser och utbildningar. En annan institution gör särtryck av Högskolans utbildningskatalog där institutionens program, kurser och uppdragsutbildning beskrivs. Genom ett kontaktnät i vård- och omsorgs-

verksamheterna kan marknadsföring av kurser och program riktas till rätt målgrupp. Ett annat exempel är deltagande i Skolforum för att nå speciella grupper med intresse för institutionens kurser. Varje institution svarar själv för att informationen är korrekt och saklig.

Högaktuellt, Högskolans personaltidning, presenterar bl.a. beslut från Högskolans nämnder och forskningsprojekt. Förutom till personalen sprids tidningen externt till skolor i länet, länets riksdagsmän samt lokala politiker, statliga och regionala myndigheter, olika medier m.fl.

Studentintroduktion

Högskolan ger nya studenter en samlad introduktion genom personligt brev och ett introduktionsmöte. Introduktionsmötet följs upp med en enkät som ligger till grund för förbättringar. I förvaltningens verksamhetsuppdrag för 2009 ingår att ta fram en ny modell för introduktionen i syfte att underlätta för nya studenter att känna sig trygga i rollen som student och i Högskolans studiemiljö. Såväl en policy som program för introduktionen kommer att utvecklas. En bra introduktion kan förbättra förutsättningarna för att studenterna skall lyckas med sina studier och fullfölja dem vid Högskolan.

I samband med programintroduktion får också nya studenter besvara frågor som rör informationen om Högskolans utbildningar i katalog och på webbplats; Är den tydlig, informativ, trovärdig? Hur hittade studenterna information om utbildningarna? Varför valde de Högskolan i Gävle och aktuell utbildning? En övervägande majoritet anger att Högskolans webbplats utgjort huvudsaklig informationskanal. Vidare visar svaren att det personliga mötet med Högskolans personal upplevts som bra. Undersökningen har genomförts under ett flertal år. Resultatet ligger till grund för förändringar i marknadsföring och studentrekrytering, d.v.s. den är ett sätt att mäta hur rekryteringsprocessen fungerat.

Övrigt

Kontakttorget stöder samarbete mellan Högskolan och omgivande samhälle inom utbildning, forskning och kompetensutveckling för yrkesverksamma. Kontakttorget arbetar bl.a. med förmedling av examensarbeten, projektarbeten och fadderföretag, men stöttar även forskare och företag som vill samarbeta.

Under 2009 utvecklas genom FÖRST-projektet (FÖRstärkt Samverkan mellan Högskolan i Gävle och regionen för ökad Tillväxt) en infrastruktur för ökad samverkan. Strukturen bygger på ökat engagemang från samverkansansvariga på institutionerna och noderna i kommunerna (kontaktpersoner på kommunernas näringslivsavdelningar/motsvarande). Projektet syftar till att stärka Högskolans roll som motor i det regionala tillväxtarbetet genom att Högskolans resurser görs tillgängliga i högre utsträckning än tidigare. En utbyggd alumnverksamhet och en mötesplats ingår som delar i projektet. En särskild mötesplats har etablerats för att underlätta för företag och offentlig sektor att träffa studenter, lärare och forskare vid Högskolan.

Högskolans regionala utvecklingscentrum PUX skickar ut elektroniska nyhetsbrev till såväl Högskolans lärarutbildare som länets alla rektorer och lokala lärarutbildare. Årligen hålls två konferenser, dels för lokala lärarutbildare och Högskolans lärarutbildare, dels för regionens rektorer i förskola, skola och gymnasium. Vid båda tillfällena upptar information om nyheter inom utbildningen en stor del. Det starka samarbetet med regionens kommuner medför att informationsinsatser har stor genomslagskraft.

9. Sammanfattning och avslutande kommentar

Högskolan har under den senaste dryga tio åren med tilltagande fokus och systematik arbetat för att utveckla verksamhetens kvalitet. Utbildningarna har utvecklats och forskningen växt på ett sätt som också bidragit till Högskolans kompetens och profilering.

Kvalitetsarbetet stöds av treåriga program där det tredje nu gällande programmet avser perioden 2009-2011. Även dessa program har utvecklats. Förutom att ange mål för kvalitetsarbetet ligger i programmet nu också att kvaliteten skall säkras genom särskilda uppföljningsrutiner och åtgärder.

Ett omfattande och ambitiöst självvärderingsarbete har genomförts av Högskolans olika enheter inför Högskoleverkets nu förestående lärosätetsutvärdering. Engagemanget i självvärderingen vittnar om förankringen av en kvalitetskultur som bygger på ledningens, chefers och medarbetares delaktighet i arbetet. Det interna

självvärderingsmaterialet ger också en utmärkt beskrivning av rådande läge och därmed också en god grund för Högskolans egen prioritering av det fortsatta utvecklingsarbetet.

Ansvar för kvaliteten är tydligt angivet i Högskolans organisationsdokument [15] och fördelat på utbildnings- och forskningsnämnder, utbildnings- och forskningskansli, institutioner och ämnesgrupper, forskningsenheter, bibliotek och förvaltning. Planering och samordning av arbetet sker fortlöpande i Högskolans ledningsgrupp och rapporteras årligen i Högskolestyrelsen.

Rutinerna för återkommande granskning och revidering av utbildningar är fastlagda i centrala styrdokument. Stor uppmärksamhet riktas mot kursvärderingarnas funktion, men ytterligare åtgärder behövs för att öka studenternas delaktighet i dessa processer. Former och metoder för examination är noga uppmärksammade. Bolognaanpassningen och implementeringen av den sjugradiga betygsskala har krävt omfattande resurser och är i alla delar ännu inte slutförda.

Högskolan fäster stor vikt vid lärarnas och personalens kompetensutveckling, men tvingas konstatera att tid för kompetensutveckling och forskning i tjänsten är starkt avhängiga resursläget vid de olika enheterna. Undervisningsuppgifterna har alltid prioritet och det är nödvändigt att finna effektiva arbetssätt som frigör resurser för ytterligare satsningar på kompetensutveckling och pedagogisk utveckling och utbildning.

Det är Högskolans bedömning att lärandemiljön är god. Satsningen på ett nytt bibliotek har medfört förbättrade studiemöjligheter för studenterna och ger goda förutsättningar för studenterna att utveckla sin informationskompetens. Stödet till distansutbildningen och flexibel utbildning är också väl utvecklat, men kan komma att kräva ytterligare insatser mot bakgrund av bl.a. den växande andelen distansstudenter.

Högskolan ger även i övrigt ett gott stöd till studenterna, även om resurserna för de centrala stödaktiviteterna nu är beskurna till följd av ekonomiska besparingskrav. Samarbetet om studiesociala frågor med Gefle studentkår är gott, men Högskolan ser på detta område med viss oro på effekterna av avvecklingen av kårobligatoriet.

Informationen till allmänheten präglas av hög ambition. Nu pågår en omfattande utveckling av Högskolans externa och interna hemsida. Förutom att modernisera hemsidorna är ambitionen att också utveckla dessa medel som de främsta informationskanalerna mellan Högskolan, studenterna och samhället i övrigt.

Återkommande insamling av data om kvalitetsläget framstår som det viktigaste utvecklingsområdet för att ge ledningen en möjlighet att med ökad säkerhet följa upp kvalitetsläget och ge underlag för beslut om insatser för att stärka kvaliteten. Det framstår också som angeläget att öka graden av standardisering i gemensamma rutiner som beskriver i första hand utbildningsverksamheten. Ett urval av nyckeldata som speglar logiken i hela utbildningsprocessen från ansökan och antagning, via utbildningens genomförande och examination till uppgifter om den examinerade studentens verksamhet på arbetsmarknaden, behöver utvecklas.

Som framgångsrikt inledningsvis startade högskoleledningen under senare delen av 2008 ett omfattande förändringsarbete i syfte att formulera en ny vision och nya verksamhetsmål, förenliga med en ökad profilering av Högskolans verksamhet. Arbetet, som bedrivits i ett antal arbetsgrupper med möjlighet för alla anställda att delta och lämna synpunkter, har också innefattat att utforma förslag om Högskolans framtida organisation.

I skrivande stund föreligger förslag om en större omorganisation fr.o.m. 2010, som kan komma att innebära att Högskolans kärnverksamhet organiseras i tre större enheter (akademier) inriktade på områdena ekonomi och teknik, utbildning och kultur samt hälsa, välfärd och arbetsliv. Även nämndorganisationen föreslås förändrad så att endast en utbildnings- och forskningsnämnd skulle finnas. Särskilt intressant i detta förslag är att nämnden föreslås få ett tydligt uttalat kvalitetsansvar för utbildningen och forskningen. Samtidigt föreslås ändrade former för ledningen av kärnverksamheten i övrigt. Om förslaget genomförs innebär det ett behov av anpassning av formerna för kvalitetsarbetet, samtidigt som verksamhetens kvalitet får en än mer framträdande roll som styrmedel i Högskolan.

10. Bilageförteckning

Samtliga bilagor finns tillgängliga på Högskolans webbplats www.hig.se/sjalvvardering och på USB-minne. Bilagor markerade med (P) levereras även som papperskopia.

1a	Kvalitetsutvecklingsprogram	
1b	Redovisning av kvalitetsarbetet 2003	
1c	Redovisning av kvalitetsarbetet 2004	
1d	Redovisning av kvalitetsarbetet 2005	
1e	Bokslut för Högskolans kvalitetsarbete 2003-2005	
1f	Indikatorer 2003 och 2004 – en jämförelse mellan de båda åren	
1g	Allas delaktighet – om förankring av ett kvalitetsutvecklingsprogram	
2a	Kvalitetsutvecklingsprogram 2006 – 2008	P
2b	Redovisning av kvalitetsarbetet 2006	
2c	Redovisning av kvalitetsarbetet 2007	P
2d	Redovisning av kvalitetsarbetet 2008	P
3	Program för kvalitetsarbetet 2009 – 2011	P
4	Högskolans system för kvalitetssäkring	P
5	Anställning hanteringsanvisning	
6	Anställningsordning vid Högskolan i Gävle	P
7	Antagningsordning	P
8	Arbets- & funktionsbeskrivningar – Studentservice	P
9	Arbetsordning för inrättande och avveckling av huvudområde och utbildningsprogram vid Högskolan i Gävle	P
10	Bolognaprocessen – policy för anpassning av Högskolans utbildning till Bolognadeklarationen 1999	
11	Forsknings- och utbildningsstrategier för Högskolan i Gävle 2009-2012	P
12	Förvaltningsplan Learning Management System, LMS	
13	Gemensamma riktlinjer för examination vid Högskolan i Gävle	P
14	Handlingsplan för breddad rekrytering till Högskolan i Gävle för åren 2009 - 2012	P
15	Högskolan i Gävle, Organisation Ansvarsfördelning och Beslutsordning	P
16	Högskolans utvecklings- och supportfunktion för flexibelt lärande	P
17	IT-policy vid Högskolan i Gävle	
18	Jämställdhetsplan för anställda 2008-2009	
19	Kontaktbibliotekarieuppgifter	
20	Likabehandlingsplan för Högskolan i Gävle	
21	Lokal examensordning – enligt äldre bestämmelser	P
22	Lokal examensordning – efter förnyad examensordning 2007-07-01	P
23	Medieförsörjningspolicy för högskolebiblioteket i Gävle	
24	Ny intern organisation för biblioteket att gälla fr.o.m. 2008	
25	Policy för kursvärdering vid Högskolan i Gävle	P
26	Policy för miljö och hållbar utveckling	
27	Rättigheter och skyldigheter för dig som student	P
28	Strategi för internationalisering	
29	Studieadministrativa riktlinjer - med ansvarsförhållanden	
30	Tentamen på annan ort	
31	Tentamensföreskrifter	P
32	Tillgänglighetsplan för Högskolan i Gävle	P
33	Utbildningskatalog 2009/2010 program och kurser	
34	Webbpolicy	
35	Vision för flexibel utbildning på distans	P
36	Vision för Högskolan i Gävle	P
37	Årlig utvärdering av utbildningsprogram vid Högskolan i Gävle	P
38	Årsredovisning 2006	
39	Årsredovisning 2007	
40	Årsredovisning 2008	
41	Övergripande och långsiktiga mål för kompetensförsörjningen vid Högskolan i Gävle	P
42	Översyn av studievägledningen	

Fördjupningsmiljö I: Institutionen för matematik, natur- och datavetenskap

Institutionen för matematik, natur- och datavetenskap består av tre avdelningar med sammanlagt åtta ämnesgrupper (se organisationsplan bilaga I:1). En kortfattad sammanställning av verksamheten för de senaste åren finns i bilaga I:2. Personalen uppgår till 76 personer och av dem är elva stycken teknisk/administrativ personal. Av lärarna har 26 doktorsexamen och av dem är två professorer och sex docenter. Ytterligare sex lärare har lic.examen och åtta bedriver forskarstudier. Antalet helårsstudenter uppgick under 2008 till totalt 853 vilka var fördelade på avdelningarna med 260 HÅS inom matematik, 196 inom datavetenskap och resterande 397 HÅS inom de naturvetenskapliga ämnena.

1. Kontinuerligt kvalitetsarbete

Den formella delen av kvalitetsarbetet sker utifrån centralt fattade beslut och dokument, *Program för kvalitetsarbetet*, där institutionen årligen formulerar målsättningar och rapporterar genomfört arbete. N-institutionens beskrivning av sina rutiner för kvalitetssäkring är ett mera konkret underlag för arbetet (se bilaga I:3). Rent praktiskt behandlas kvalitetsfrågor regelbundet på framförallt avdelningsmöten och ibland på institutionsmöten, där frågor väcks, åtgärder diskuteras och sedan genomförs. Informella diskussioner mellan t.ex. kursansvariga och undervisande lärare rörande utbildningskvalité pågår dagligen och bidrar till avdelningarnas kvalitetskultur.

Studenternas delaktighet är viktig och ansträngningar görs för att engagera dem i kvalitetsarbetet. Insatser som gjorts för att öka deltagandet vid t.ex. kursvärderingar, såsom upprepade påminnelser till studenter via e-post, har gett ett visst resultat även om svarsfrekvensen fortfarande är för låg. Kursvärderingar samlas in via en webbenkät, vilket bidrar till att de är lätta att sammanställa. Sammanställningarna distribueras till undervisande lärare, ämnesföreträdare och prefekt, samt diskuteras och analyseras vid ämnesmöten. Återkoppling till studenter sker i början av varje kurs. Möten mellan studentrepresentanter, lärare (programansvariga) och prefekt sker årligen eller oftare vid behov. För att förbättra det systematiska kvalitetsarbetet, kopplat till kursgenomförande och kursvärderingar, har en ny blankett utformats som ska fyllas i av lärare och kansli efter varje genomförd kurs (bilaga I:6). Där ska bl.a. anges förslag på förbättringar, men även kommentarer och motiveringar till varför undervisningen bedrivs på ett visst sätt eller varför förslag från studenter inte kommer att tillmötesgå.

Akademisk verksamhet präglas av en kultur med en stark tonvikt på individuella insatser och på publikations- och meriteringssystem som bygger på externa bedömningar. I denna kultur anses resultaten viktiga, snarare än organisationen. Att inordna, utvärdera, analysera, förbättra och synliggöra det kvalitetsarbete som görs, med en systematik som möjliggör styrning, är en resurskrävande process som ofta möter motstånd inom organisationen. Institutionen strävar dock efter att åstadkomma samma systematik i hela kvalitetsarbetet, som med framgång uppnåtts inom t.ex. arbetsmiljöarbetet (se handlingsplan bilaga I:7). Dit har vi ännu inte nått.

2. Regelbundet återkommande granskningar och revideringar av utbildningar

Vid högskolan ligger ansvaret för utbildningsprogram på nämnder och UFK (utbildnings- och forskningskansliet), medan institutionerna ansvarar för kurser. Rutiner för återkommande granskning och revidering av kurser finns inskrivna i institutionens kvalitetssäkringssystem (bilaga I:3). Det totala kursutbudet (vilka kurser som ska ges respektive inte ges) såväl som behov av kursutveckling uppmärksammas årligen i samband med budgetarbetet och resurser avsätts efter prioritering av behoven. Det viktigaste instrumentet för att uppmärksamma sådana behov är studenternas kursvärderingar och lärarnas synpunkter. Det saknas dock en systematisk utvärdering/analys av på vilket sätt åtgärder verkligen leder till en förbättrad kvalitet. Inom institutionen har en diskussion förts om att följa upp vissa frågor på kursvärderingarna över tid. Syftet är att lättare kunna få ”syn på” eventuella effekter av åtgärder. En tidsserie på studenternas bedömning av sina förkunskaper för en viss kurs, skulle t.ex. kunna vara en sådan kvalitetsindikator. Om studenterna bedömer att de inte har tillräckliga förkunskaper kan detta leda till åtgärder inom de kurser som anges som förkunskapskrav, vilket skulle kunna leda till högre kvalitet. Det system som idag används för kursvärderingar medger inte uttag av sådan information över tid på ett enkelt sätt. Bristande förkunskaper hos matematik-

studenter har dock uppmärksammats och åtgärdats med propedeutiska kurser samt införande av extra 'räk-nestugor', vilket medfört högre prestationsgrad på vissa kurser.

Arbetet med Bolognaanpassning av kurser har inneburit en total genomgång av kursutförande och kursplaner, framförallt genom kravet på formulering av tydliga lärandemål och kopplingen av examinationen till dessa. Arbetet har föranlett många och långa diskussioner pga. av svårigheter kring bedömning av praktiska moment som laborationer, exkursioner och estetisk verksamhet. Dessa diskussioner är fortfarande i högsta grad levande.

3. Bedömning och examination av studerande

Examinationsformen styrs av kursplanen. Exempel på kursplaner och studiehandledningar med betygskriterier bifogas (bilaga I:8). Individuell examination tillämpas på en överväldigande majoritet av institutionens kurser. I de flesta fall innebär examinationen skriftliga tentamina. Fortlöpande diskussioner förs om hur rättssäkerheten vid examination av distanskurser ska säkerställas, i de fall då denna inte sker genom tentamen i skrivsal. Särskild kompetens finns inom *betyg och bedömning* och institutionen ger sådana kurser för såväl verksamma lärare i regionen som för högskolans lärare. I en institutionsövergripande samordningsgrupp för examensarbeten inom lärarutbildningen behandlas kvalitetsfrågor fortlöpande och information förmedlas mellan gruppen och institutionens ämnen/lärare. Vi har även deltagit i en kamratgranskning av examensarbeten inom Pentaplus. Sådana initiativ borde tas även inom andra utbildningsområden och genomföras regelbundet med givna tidsintervall.

4. Personalens kompetens och möjlighet till kompetensutveckling

Samtliga anställda vid institutionen har möjlighet till minst 10% kompetensutveckling i sin arbetstid. Institutionens riktlinjer för kompetensutveckling bifogas (bilaga I:11). Användning och planering av kompetensutveckling görs på avdelningsnivå. Vid behov görs strategiska satsningar på kompetensutveckling inom ett ämne. Ett exempel är de kompetensinventeringar som gjorts inom den datavetenskapliga avdelningen och de riktade insatser som gjorts för att höja kompetensen inom specifika områden. Spetskompetens inom specifika (smala) områden tas in i form av gästföreläsare/gästlärare.

5. Lärandemiljö, resurser och stöd till de studerande

Institutionen flyttade in i ett nybyggt hus på campusområdet år 2000 och har därmed relativt nya och ändamålsenliga lokaler. Undervisningslokalerna ligger i direkt anslutning till lärarnas kontor, vilket bidrar till goda kommunikationsmöjligheter mellan studenter och lärare. Studieplatser finns i korridorerna och används av studenter under icke schemalagd tid. En arbetsmiljögrupp arbetar systematiskt med arbetsmiljöfrågor (se bilaga I:7), både från personalens och från studenternas perspektiv. Bl.a. görs genomgång av institutionens lokaler varje månad och fel/brister anmäls eller åtgärdas direkt. I samband med budgetarbetet görs investeringsäskanden utifrån de behov som framförallt finns inom grundutbildning. Dit hör t.ex. kontinuerlig förnyelse av institutionens datorpark och uppgradering av program och datorlicenser. Institutionen har egna dator- och laboratorietekniker samt kursadministratörer som bidrar med snabb service till studenter och lärare.

På programnivå har utredningar gjorts över studenter som ej slutfört sina utbildningar – tidigare på ingenjörsprogrammet och nyligen på lärarprogrammet. På institutionsnivå har utredningarna följts upp genom att studenter kontaktats och erbjudits "uppsamlingsheat" med stödundervisning för att kunna slutföra sina studier.

6. Systematisk insamling av information om utbildningarnas kvalitet

Ett antal nyckeltal samlas och kan lätt sammanställas över tid – t.ex. antal antagna, antal avhopp, examinationsgrad etc. Många av dem har dock en tonvikt på ekonomiska aspekter. En ny blankett (se bilaga I:6) har tagits fram för att medge uppföljning av nyckeltal kopplade till undervisningens utförande. Ett 'kvitto' på utbildningars kvalitet kan också fås genom att studenter deltar i olika nationella/ internationella sammanhang där t.ex. deras examensarbeten bedöms. Exempelvis har studenter från oss fått andra pris vid ut-

delning av BEST-stipendiet för bästa examensarbete i systemvetenskap (2002 och 2007, se <http://www.jusek.se/best>). I båda fallen har arbetena genomförts i samarbete med näringslivet (Skogforsk resp Sandvik). Flera andra examensarbeten som genomförts inom institutionens ämnen har tilldelats olika priser och stipendier.

7. Information till allmänheten

Förutom den gemensamma informationen från HiG centralt, deltar institutionens personal i öppet hus, mäsor, temadagar mm. Vi bedriver utåtriktad verksamhet mot skolor inom *teknikerjakten* (tidigare NT-spåret), PUX, Skolforum, temagrupper och lärarnätverk mm. Tillsammans med en annan av HiG:s institutioner har vi anställt en egen marknadsförare för att samordna aktiviteter riktade mot näringslivet och kommunerna. Institutionen har en egen marknadsföringsbudget som bl.a. används till studentproducerad bioreklam (görs av studenter inom programmet Creative Computer Graphics). Många examensarbeten genomförs på företag i regionen.

8. Bilageförteckning fördjupningsmiljö I

Samtliga bilagor finns tillgängliga på Högskolans webbplats www.hig.se/sjalvvardering och på USB-minne. Bilagor markerade med (P) levereras även som papperskopia.

I:1	Organisationsplan	P
I:2	Kortfattad information om Institutionen för matematik, natur- och datavetenskap; med diverse sammanställningar och tidsserier (2008-09-09)	P
I:3	N-institutionens rutiner för kvalitetsarbetet (2009-05-14)	P
I:4	Årsredovisning	
	a) 2007	
	b) 2008	P
I:5	Uppdragsbeskrivning ämnesföreläsare, studierektor	P
I:6	Kursvärderingsblankett som lärare fyller i	P
I:7	Handlingsplan för systematiskt arbetsmiljöarbete	
	a) 2008 (med vidtagna åtgärder)	P
	b) 2009	P
I:8	Exempel på kursplaner och studiehandledningar inkl betygskriterier	
	a) Kursplan: Ämnesdidaktisk kurs i biologi och naturkunskap, 22,5 hp	P
	b) Studiehandledning: Ämnesdidaktisk kurs i biologi och naturkunskap	P
	c) Kursplan: Programvarukonstruktion, 15 hp	
	d) Studiehandledning: Programvarukonstruktion	
	e) Kursplan: Grundläggande ekologiska begrepp A, 7,5 hp	
	f) Studiehandledning: Grundläggande ekologiska begrepp (kurs på Trädgårdsmästarprogrammet)	
I:9	Bedömningsunderlag för VFU samt rutiner vid risk för underkännande av VFU	P
I:10	Beskrivning av kvalitetsarbete inom kursen <i>Vetenskapligt förhållningssätt och examensarbete</i>	
	a) Beskrivning	P
	b) Bedömningsunderlag C-nivå, 2009	P
	c) Kursutvärdering ht-08	P
I:11	Riktlinjer för kompetensutveckling	P
I:12	Sammanställning över lärares deltagande i konferenser och internationella lärarutbyten; 2007-2008	P
I:13	Tjänsteplaneringsrutiner	

Fördjupningsmiljö II: Mastersprogrammet i elektronik

1. Bakgrund

Mastersprogrammet i elektronik med inriktning mot telekommunikationsteknik vid Högskolan i Gävle (HiG) har drivits sedan HT07 då examensrättigheter för masterexamen beviljats av högskoleverket enligt beslut den 20:e juni 2007 *Rapport 2007:46 R*. Sedan detta datum har ett omfattande utvecklingsarbete av programmet gjorts, både vad gäller programmets utformning och drift samt konkret kvalitetssäkring. I skrivande stund (maj 2009) har ännu ingen student tagit examen och det beskrivna programmet är HiG:s enda mastersprogram med examensrättigheter.

2. Kvalitetsutveckling

Det utvecklingsarbete som gjorts och som pågår är nedbrutet i fyra huvudpunkter:

- (i) Administrativ utveckling
- (ii) Utveckling av programmets innehåll
- (iii) Utveckling av kvalitetssäkringssystem
- (iv) Strategi för finansiering av laboratorieutrustning

Detta arbete bedrivs i projektform med projektledning och styrgrupp och är externfinansierat till hälften från KKS Dnr 2007/0342. Projektet har hunnit ungefär halvvägs och följer i stort den detaljbeskrivning och den tidplan som är definierad i *utvecklingsplanen (kapitel 4)*. Hela utvecklingsplanen bifogas. Det uppnådda resultatet är till stor del beskrivet i *årsredovisningen 2007-2008* som också bifogas. De kvalitetssäkringsrutiner som utvecklats och utvecklas är inkorporerade i HiG:s rutiner i stort men sträcker sig längre till sin detaljrikedom. Funktionsansvariga för programmet med tillhörande beslutsvägar är beskrivna i den *organisationsplan* som bifogas. Organisationsplanen är en delmängd av HiG:s egna organisationsplan *ansvarsfördelning och beslutsordning” Dnr 10-1804/08*. Något vi jobbat med den senaste tiden är ett dokument som beskriver *rutiner och bedömning för examensarbeten*. Det beskriver det administrativa perspektivet men också hur bedömning och examination går till. Dokumentet bifogas. Detta dokument kommer att bli en del i den *administrativa handbok* som håller på att sammanställas (detaljbeskriven i *utvecklingsplanen*). I den administrativa handboken kommer alla rutiner kring programmet vara beskrivna ur ett administrativt perspektiv. Handboken behandlar:

- (i) Antagning av studenter
- (ii) Mottagande av studenter
- (iii) Enskilda kurser (planer, examination, värderingar)
- (iv) Återförande och insamlande av statistiska data (kvalitetscykel, ansvariga, indikatorer, återkoppling)
- (v) Rutiner för examensarbeten
- (vi) Visumärenden
- (vii) Alumni

Målsättningen är att handboken skall föreligga i tryckt format hösten 2009 och att innehållet skall vara kopplat till alla formulär och blanketter som berör mastersprogrammet.

3. Bilageförteckning fördjupningsmiljö II

Samtliga bilagor finns tillgängliga på Högskolans webbplats www.hig.se/sjalvvardering och på USB-minne. Bilagor markerade med (P) levereras även som papperskopia.

II:1	Utvecklingsplan	P
II:2	Organisationsplan	P
II:3	Årsredovisning 2007-2008	P
II:4	Rutiner och bedömning för examensarbeten	P
II:5	Organisationsöversyn/verksamhetsplan för huvudområdet elektronik	P